

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS BALAK • MAAMAR 5

מה טובו אוהליך יעקב כו'

« Quelles belles sont tes tentes, Yaakov »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likutei-torah/balak/5/

1 מה טובו אוהליך יעקב כו'. להבין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל הקורא לאברהם אברם עובר בלאו שנאמר ולא יקרא עוד שמך אברם אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי שאני התם דהדר אהדריה קרא כו'.

«Que tes tentes sont belles, Yaakov», etc. [Il faut] comprendre l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie : «Quiconque appelle Avraham "Avram" transgresse une interdiction, comme il est dit : "Ton nom ne sera plus appelé Avram." Mais alors, celui qui appelle Yaakov "Yaakov" transgresse-t-il lui aussi ? Là, c'est différent, car l'Écriture elle-même l'a de nouveau appelé ainsi», etc.

והענין שאי אפשר לבוא ולהגיע למדריגת ישראל כ"א בהקדימו תחלה מדת ומדריגת יעקב. ועיין בפ' וישלח דקע"ד ע"א.

L'explication est qu'il est impossible de parvenir au niveau de Yisrael sans que le niveau et la qualité de Yaakov ne le précèdent d'abord. Voir également la paracha Vayichla'h, page 174a.

2 והנה ביעקב כתיב ויעקבני זה פעמים. ולהבין זה צריך להבין תחלה הקושיא למה ירדה הנשמה לעוה"ז בכדי

Or, au sujet de Yaakov, il est écrit : « Car il m'a supplanté ces deux fois. » Pour comprendre cela, il faut d'abord comprendre la question : pourquoi l'âme est-elle descendue dans ce monde afin

שתקבל שכר אח"כ בג"ע [בגן עדן] והלא קודם ירידתה היתה בודאי בג"ע [בגן עדן] והיתה נהנה מזיו השכינה ומהו היתרון ע"י ירידתה כו' והנה יש על זה כמה תירוצים.

de recevoir ensuite une récompense dans le Gan Eden ? Avant sa descente, elle se trouvait certainement déjà dans le Gan Eden et jouissait de l'éclat de la Chekhina (Présence divine) ; quel est donc l'avantage [qu'elle acquiert] par sa descente, etc. ? Il existe plusieurs réponses à cette question.

אך התירוץ האמיתי הוא כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב [העולם הבא] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד.

Mais la véritable réponse est celle qu'ont donnée nos Sages, de mémoire bénie : « Une heure de te-chouva (retour) et de bonnes actions dans ce monde vaut mieux que toute la vie du Monde futur » ; et, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « À l'endroit où se tiennent les ba'alei techouva (ceux qui reviennent), les justes parfaits ne peuvent se tenir. »

והנה הנשמות קודם ירידתן לגוף הם בודאי צדיקים גמורים. אך זהו היתרון שלהם בירידתן בגוף שנעשים בחינת בעלי תשובה שאז הם למעלה מעלה מצדיקים

Or, avant leur descente dans le corps, les âmes sont certainement des justes parfaits. Mais leur avantage, lorsqu'elles descendent dans le corps, est qu'elles deviennent des ba'alei techouva ; elles se trouvent alors bien au-dessus des justes

(ועיין מזה בד"ה אלה מסעי גבי אשר ברא אלקים לעשות כו' ובד"ה ועתה יגדל נא שזהו ענין עומדים ומהלכים ובד"ה מי מנה עפר יעקב ובד"ה את קרבני לחמי כו').

(Voyez à ce sujet le discours commençant par « Voici les étapes de leurs voyages », à propos de « que D.ieu créa pour faire », etc. ; le discours commençant par « Et maintenant, je t'en prie, que [Ta puissance] soit grande », où il est expliqué que cela correspond à « ceux qui se tiennent » et « ceux qui marchent » ; le discours commençant par « Qui a compté la poussière de Yaakov » ; et le discours commençant par « Mon offrande, mon pain », etc.).

והנה יש שלשה מיני תשובה. האחד היא התשובה תתאה שיהיה סור מרע בתכלית שלא יפגום בעוונות גשמיים במחשבה ודבור ומעשה.

Or, il existe trois sortes de techouva. La première est la techouva inférieure (techouva tata'a) : s'écarter entièrement du mal, afin de ne pas causer de dommage par des péchés matériels en pensée, en parole et en action.

וצריך לעשות תשובה להתחרט על העבר ולעקור את רצונו מן הרע כו' שלא ירצה להפרד מיחודו ואחדותו ית' וכמ"ש לעיל.

Il faut faire techouva : regretter le passé et déraciner sa volonté du mal, etc., afin de ne pas vouloir être séparé de Son unité et de Son unicité, qu'Il soit béni, comme cela a été expliqué plus haut.

וזה התשובה הוא בתפלה ע"י אומרו בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו שיומשך בחינת אלקינו בקרבנו. והוא בחינת ממלא כל עלמין כדכתיב בפ' וילך (ל"א י"ז) הלא על

Cette techouva s'accomplit dans la prière, lorsqu'on dit : « Béni sois-Tu, Havaya, notre D.ieu (Elo-keinou) », afin que le niveau de « notre D.ieu » soit attiré en nous. Il s'agit du niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin), comme il est écrit dans la paracha Vayélekh (31:17) : « N'est-ce pas parce que

כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה (ועיין מזה בזח"א [בזהר חלק א] עמוד ק"ס ושלטין עליה כו' ומאן גרים כו', וברכות סדר נשא פרשה יו"ד דרל"ז א' בענין ומצאוהו רעות רבות כו' ובפרשת ואתחנן דרפ"ט א').

« Mon D.ieu (Elokaï) n'est pas en moi, et c'est pourquoi ces malheurs m'ont atteint » (Voyez à ce sujet le Zohar, partie I, page 160 : « et ils dominant sur lui », etc., « et qui en est la cause ? », etc. ; ainsi que Midrash Rabbah, Seder Nasso, section 10, page 237a, à propos de « et de nombreux malheurs l'atteindront », etc. ; et dans la paracha Vaét'hanan, page 289a.)

וכתיב כ"א עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם (בישע"י [בישעיה] ס"י נ"ט ב'), נמצא העון הוא מסך מבדיל בין האדם ובין אלקינו.

Et il est écrit : « Mais vos fautes ont établi une séparation entre vous et votre D.ieu » (Isaïe, chapitre 59:2). Il en ressort que la faute est un écran de séparation entre l'homme et « notre D.ieu ».

ובמ"א נתבאר פ"י וענין אלקינו שאומרים כן על שם אלקים דוקא והיינו משום שכדי להיות אלקי בקרבי שזהו פ"י אלקינו

Ailleurs, le sens et la signification de « notre D.ieu » (Elokeinou) ont été expliqués : cette expression désigne précisément le Nom Elokim. En effet, pour que « mon D.ieu soit en moi », ce qui est le sens de « notre D.ieu »,

הנה זהו אי אפשר כ"א ע"י צמצום ע"ד צמצם שכינתו בין שני בדי ארון כו'.

cela n'est possible que par le tsimtsum (contraction), à la manière de « Il contracta Sa Chekhina entre les deux barres de l'Arche », etc.

דלכאורה אינו מובן הלא מלא כל הארץ כבודו ואת השמים ואת הארץ אני מלא ולא נזכר ע"י לשון צמצום כלל ומדוע גבי בדי ארון ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] צמצם שכינתו.

Car, à première vue, cela est difficile à comprendre : n'est-il pas écrit : « Toute la terre est remplie de Sa gloire » et « Je remplis les cieux et la terre », sans qu'aucune expression de contraction ne soit employée à ce propos ? Pourquoi donc nos Sages, de mémoire bénie, ont-ils dit, au sujet des barres de l'Arche : « Il contracta Sa Chekhina » ?

אך הענין הוא כי הגם שנאמר את השמים ואת הארץ אני מלא עכ"ז [עם כל זה] אינו מאיר בהם בבחי' גילוי כ"א בבחינת העלם

Mais l'explication est que, bien qu'il soit dit : « Je remplis les cieux et la terre », Il n'y brille néanmoins pas au niveau de la révélation, mais seulement au niveau de la dissimulation ;

שהרי נקרא סתימו דכל סתימין. אבל בין בדי הארון היה אורו ית' מתגלה בבחינת גילוי י.

car Il est appelé « le plus caché de tout ce qui est caché ». Mais entre les barres de l'Arche, Sa lumière, béni soit-Il, se révélait au niveau de la révélation.

3 והוא כמ"ש במ"א שבאלקות אין שייך כלל ענין הסתלקות והתפשטות כ"א ענין העלם וגילוי, שבאמת את השמים וכי אני מלא

Et cela correspond à ce qui est expliqué ailleurs : dans la Divinité, la notion de retrait et de déploiement ne s'applique absolument pas ; il n'y a que celle de dissimulation et de dévoilement. Car, en vérité, « Je remplis les cieux, etc. »,

רק שהוא בבחי' העלם אכן בין בדי הארון היה מאיר בבחינת גילוי. וכמו עד"מ באדם המחשבה מאירה ברגל ג"כ כדלקמן.

seulement, Il s'y trouve à un niveau de dissimulation ; tandis qu'entre les barres de l'Arche, Il brillait à un niveau de dévoilement. C'est comme, à titre d'analogie, la pensée chez une personne, qui brille également dans le pied, comme nous l'expliquerons plus loin.

אך שברגל היא בבחינת העלם ומקיף אבל במוח היא מאירה בבחינת גילוי ממש ולא בבחינת העלם ומקיף לבד וכמ"ש מזה באריכות בד"ה ויקח קרח.

Toutefois, dans le pied, elle est à un niveau de dissimulation et d'enveloppement (makif), tandis que dans le cerveau, elle brille dans un dévoilement véritable, et non seulement à un niveau de dissimulation et d'enveloppement, comme cela est expliqué longuement dans le discours commençant par « Et Korah prit ».

4 והנה כדי שיאיר אלהותו בבחינת גילוי אי אפשר כ"א ע"י צמצום שזה הגילוי הוא צמצום אצלו ית' כמו הדיבור עד"מ זהו הגילוי והוא השפלה וירידה לגבי הרב כו'.

Or, pour que Sa divinité brille au niveau de la révélation, cela n'est possible que par le tsimtsoum (contraction), car cette révélation constitue pour Lui une contraction, qu'Il soit béni. [C'est] comme la parole, à titre d'analogie : elle est la révélation, mais représente un abaissement et une descente par rapport au maître, etc.

ועדייז להיות נקרא אלקינו ממש זהו עיי צמצום כו'. ולכן לא נזכר בחינה זו על כל השמות כ"א על שם אלקים דוקא.

De même, le fait d'être appelé véritablement « notre D.ieu » résulte du tsimtsoum, etc. C'est pourquoi ce niveau n'est mentionné avec aucun des autres Noms, mais spécifiquement avec le Nom Elokim.

וזהו ענין התשובה האחד להיות בחינת אלקי בקרבי (אך צ"ל דהא כתיב כי חלק הוי עמו והיינו שנשמת האדם הוא חלק ממש הוי ב"ה כמ"ש באגה"ת [באגרת התשובה] פ"ד.

Tel est le sens de la première techouva (retour) : faire advenir le niveau de « mon D.ieu en moi ». (Mais il faut comprendre : car il est écrit : « Car la part de Havaya est Son peuple », c'est-à-dire que l'âme d'un homme est une part du Nom Havaya lui-même, qu'Il soit béni, comme il est écrit dans Iggeret HaTechouva, chapitre 4.

וא"כ איך אנו אומרים שרק על שם אלקים דוקא אומרים אלקינו. אך הענין שהרי אנו אומרים הוי אלקינו א"כ ר"ל [רוצה לומר] שהשם הוי הוא עצמו ממש אלקינו.

Si tel est le cas, comment pouvons-nous dire que c'est uniquement du Nom Elokim que nous disons « notre D.ieu » ? Mais voici l'explication : nous disons bien « Havaya, notre D.ieu » ; cela signifie donc que le Nom Havaya lui-même est véritablement « notre D.ieu ».

ופי' כי בודאי יש בכל נשמה חלק ממש הוי ממש ב"ה כמשנ"ת [כמו שנתבאר] באגה"ת [באגרת התשובה] שם פ"ד הנ"ל וכמ"ש בד"ה ולא אבה הוי אלקיך לשמוע אל בלעם כו'. ועמ"ש בד"ה בפ' נסכים.

Cela signifie que, certainement, chaque âme possède une part du Nom Havaya lui-même, qu'Il soit béni, comme cela a été expliqué dans Iggeret HaTechouva, au chapitre 4 susmentionné, et comme il est écrit dans le discours qui commence par « Mais Havaya, ton D.ieu, ne voulut pas écouter Bilaam », etc. Voyez aussi ce qui est écrit dans le discours sur la section des oblations.

אך שהמשכה זו הוא עיי שם אלקים כי שם הוי הוא האור והחיות ושם אלקים הוא בחינת הכלים שבהן נמשך האור והן בחינת אותיות וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] ספ"ד [סוף פרק ד'].

Toutefois, cette émanation s'opère par l'intermédiaire du Nom Elokim. Car le Nom Havaya est la lumière et la force vitale, tandis que le Nom Elokim est le niveau des réceptacles à travers lesquels la lumière est émanée ; ces réceptacles sont le niveau des lettres, comme il est écrit dans Sefer Chel Beinonim (Tanya), deuxième partie, fin du chapitre 4.

וכמ"ש בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' בענין אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו כו' עד וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' שע"י בחינת אלקים הוא גילוי שם הוי' כו' ע"ש.

Et comme il est écrit dans le discours qui commence par « Et Elokim parla », etc., « Je suis apparu à Avraham », etc., à propos de « Quand Havaya est-Il grand ? Lorsqu'Il est dans la ville de notre D.ieu », etc., jusqu'à : « Tel est le sens de "Et Elokim parla à Moché et lui dit : Je suis Havaya" : c'est par le niveau d'Elokim que le Nom Havaya se révèle », etc. Voyez là-bas.

ועיין מענין כי חלק הוי' עמו בזח"א [בזהר חלק א] דצ"ו ע"ב קס"א ב'. ח"ב [חלק ב'] דצ"ו א' ח"ג [חלק ג'] ס"ב ב' צ"ד א' דרפ"ו ב' וז"ל [וזה לשוננו] הרמ"ז [הרב משה זכות] שם בכל מקום הם אחוזים בו בין בבי"ע בין באצילות

Voyez aussi, à propos de « Car la part de Havaya est Son peuple », Zohar, partie I, 96b, 161b ; partie II, 96a ; partie III, 62b, 94a, 286b. Voici les termes du Ramaz (Rabbi Moché Zacuto), là-bas : « En tout lieu, ils sont attachés à Lui, que ce soit dans Béria, Yetsira et Assiya ou dans Atsilout ;

כי חלק הוי' הם ד' אותיות הוי' שהם נשמת ד' עולמות לכל אחד יש לו חלק בפנימיות שלהם עכ"ל [עד כאן לשוננו].

car « la part de Havaya » désigne les quatre lettres de Havaya, qui sont l'âme des quatre mondes ; chacun a une part dans leur dimension intérieure. » Fin de citation.

ובפרשת תרומה דקל"ד ע"ב כתב וז"ל [וזה לשוננו] שאע"פ [שאף על פי] שיש פירוד בין בי"ע לאצילות היינו בבחי' כלי העולמות אבל לא בבחי' האור הפנימי המתפשט בהם שהרי סודו שם הוי' יו"ד באצילות ה' כבריאה ו"ה כיצירה ועשייה עכ"ל [עד כאן לשוננו].

Et dans la paracha Terouma, 134b, il a écrit, et voici ses paroles : « Bien qu'il y ait une séparation entre Béria, Yetsira et Assiya, d'une part, et Atsilout, d'autre part, cela concerne le niveau des réceptacles des mondes, mais non celui de la lumière intérieure qui se répand en eux ; car son mystère est le Nom Havaya : le youd dans Atsilout, le hé dans Béria, le vav et le hé dans Yetsira et Assiya. » Fin de citation.

ויש לעיין דא"כ איך שייך לומר שכל ישראל יש לכל אחד ממש חלק משם הוי' שהוא בחינת אצילות ממש, דהיינו או אצילות העליון ממש או אצילות שבבי"ע.

Il faut examiner la question : si tel est le cas, comment peut-on dire que tout Israël, chacun en particulier, possède réellement une part du Nom Havaya, qui est le niveau même d'Atsilout, c'est-à-dire soit d'Atsilout supérieur lui-même, soit d'Atsilout qui se trouve en Béria, Yetsira et Assiya ?

והרי ודאי רוב הנשמות הם מבי"ע ממש ולא מאצילות שבבי"ע. ועיין מזה בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ משפטים ד"ה מה תוספת לנשמתא.

Car, à n'en pas douter, la plupart des âmes proviennent de Béria, Yetsira et Assiya proprement dits, et non de la dimension d'Atsilout qui se trouve en Béria, Yetsira et Assiya. Voir à ce sujet le Ramaz, au début de la paracha Michpatim, le passage qui commence par « Quel est l'ajout à l'âme ».

וי"ל [ויש לומר] שאעפ"כ [שאף על פי כן] שרשן כולם מאצילות ממש רק פי' נשמות דבי"ע היינושהנשמה שבגוף אינה כ"א מבי"ע אבל שרשה ממש י"ל [יש לומר] כולם מאצילות ממש וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בביאור ע"פ יונתי בחגי הסלע ואף גם הנשמה המלוכשת בגוף היא מבחינת שם הוי'.

On peut dire que, malgré cela, la racine de toutes ces âmes se trouve dans Atsilout même ; seulement, l'expression « âmes de Béria, Yetsira et Assiya » signifie que l'âme présente dans le corps ne provient que de Béria, Yetsira et Assiya, mais que leur racine véritable, à toutes, se trouve, peut-on dire, dans Atsilout même, comme cela a été expliqué dans l'explication sur « Ma colombe, dans les fentes du rocher ». Et même l'âme qui est revêtue dans le corps relève du niveau du Nom Havaya,

כענין מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער השמות שער מ"ד פ"ד דיו"ד כלים הפנימי' [הפנימיות / הפנימית] דכריאה הם שמות הוי' והרי הנשמות נמשכו מפנימיות הכלים.

conformément à ce qui est écrit dans Etz Chaim, Sha'ar HaShemos, Sha'ar 44, chapitre 4 : les dix réceptacles intérieurs de Béria sont des Noms de Havaya ; or les âmes sont attirées de la dimension intérieure des réceptacles.

עכ"פ [על כל פנים] מזה מובן ענין פי' אלקינו היינו ששם הוי' ממש הוא אלקינו כחנו וחיותנו ממש. ועמ"ש מזה בד"ה קדש ישראל לה' :

Quoi qu'il en soit, on comprend ainsi le sens de « notre D.ieu » : le Nom Havaya lui-même est « notre D.ieu », notre force et notre force vitale véritables. Voir aussi ce qui est écrit à ce sujet dans le discours qui commence par « Israël est saint pour Havaya ».)

5 קיצור. ענין ויעקבני כו'. ג' תשובות. הא' להיות סור מרע. שלא להיות עונותיכם מבדילים כו' ואז נעשה בחינת אלקינו.

Résumé. Le sens de « Il m'a supplanté », etc. Trois sortes de techouva. La première consiste à « s'écarter du mal », afin que « vos fautes » ne « fassent pas séparation », etc. Alors se réalise le niveau de « notre D.ieu ».

וזהו בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו. וענין פי' אלקינו וצמצם שכינתו. וענין חלק הוי' עמו ופי' הוי' אלקינו: ב והנה פי' עונותיכם מבדילים כו'.

Et c'est là le sens de «Béni sois-Tu, Havaya, notre D.ieu». Et le sens de «notre D.ieu», ainsi que de «Il a contracté Sa Chekhina». Et le sens de «La part de Havaya, c'est Son peuple», ainsi que de «Havaya notre D.ieu». 2. Or, le sens de «vos fautes font séparation», etc.,

מבואר באגדה"ת [באגרת התשובה] פ"ה דהנה כתיב ויפח באפיו כו' שהוא המשכה מבחי' פנימיות החיות היא בחינת חלק ה' ב"ה

est expliqué dans Igueret Hatechouva, chapitre 5 : car il est écrit : «Et Il insuffla dans ses narines», etc. Il s'agit d'un influx provenant du niveau de la dimension intérieure de la force vitale, qui est le niveau de «la part de Havaya», béni soit-Il ;

וכמו שעד"מ כשהאדם נופח לאיזה מקום אם יש איזה דבר חוצץ ומפסיק בינתיים אין הבל הנופח עולה ומגיע כלל לאותו מקום ככה ממש אם יש דבר חוצץ ומפסיק בין גוף האדם לבחינת הבל העליון.

et de même que, par analogie, lorsqu'une personne souffle en direction d'un endroit, si quelque chose s'interpose et fait obstacle entre les deux, le souffle de celui qui souffle ne s'élève pas et n'atteint nullement cet endroit, de même exactement, si quelque chose s'interpose et fait obstacle entre le corps de la personne et le niveau du souffle d'en haut.

אך באמת אין שום דבר גשמי ורוחני חוצץ לפניו ית' כו' אלא כמ"ש בישע"י [בישעיה] כ"א עונותיכם היו מבדילים כו', והטעם לפי שהם נגד רצה"ע [רצון העליון] ב"ה המחיה את הכל כו' ע"ש.

Mais en vérité, rien de physique ni de spirituel ne peut faire obstacle devant Lui, béni soit-Il, etc. ; c'est plutôt comme il est écrit dans Isaïe : «Mais vos fautes ont fait séparation», etc. La raison en est qu'elles s'opposent à la Volonté suprême, béni soit-Il, qui donne vie à tout, etc. Voir là-bas.

6 ועמ"ש בד"ה את קרבני לחמי בענין הלבושים צואים כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מלפפתו כו' ע"ש. ובר"ח [ובראשית חכמה] שער הענוה פ"ו באמצע הפרק בד"ה וכאשר יזכור האדם אינון מחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים כו'

Et voyez ce qui est écrit dans le discours commençant par «Mon offrande, Mon pain», au sujet des vêtements souillés, comme l'ont dit nos Sages de mémoire bénie : «Il l'enveloppe», etc. Voyez là-bas. Et dans Reishis Chochmah, Sha'ar HaAnavah, chapitre 6, au milieu du chapitre, dans le passage commençant par «Et lorsque l'homme se souviendra» : «Ils sont une cloison entre Israël et leur Père dans le Ciel», etc. ;

גרמין אפרשותא בין קוב"ה [קודשא בריך הוא] וישראל ודא איהו רזא כי אם עונותיכם היו מבדילים כו'.
עכ"ל [עד כאן לשונו].

«Ils provoquent une séparation entre le Saint béni soit-Il et Israël; et tel est le mystère de: "Mais vos fautes ont fait séparation"», etc. Fin de citation.

וע' מענין פי' מחיצה בד"ה ועשית ציץ ומענין מש"ש [מה שכתוב שם] בכל צרתם בשמות רבה פ' ב' גבי מתוך הסנה ועיין בזח"ב [בזהר חלק ב'] (דס"ט ב' ודקל"א א').

Voyez aussi le sens de «cloison» dans le discours commençant par «Tu feras un tsits (diadème)»; et au sujet de ce qui y est écrit à propos de «Dans toutes leurs souffrances», dans Chemot Rabba, section 2, à propos de «du milieu du buisson»; voyez également le Zohar, partie II (69b et 131a).

ועמ"ש בביאור ע"פ יונתי בחגוי בענין פי' אלביש שמים קדרות כו'. ומ"ש גרמין אפרשותא מוכן

Voyez ce qui est écrit dans l'explication sur «Ma colombe, dans les fentes», au sujet du sens de «Je revêts les cieux de noirceur», etc. Quant à ce qu'il a écrit: «Ils provoquent une séparation», cela se comprend:

כי כשהשפעה נמשכת ע"י לבוש שק גס ועב אין גילוי אלקות בעולם כי לבוש גס זה מסתיר לגמרי על הגוף.

car lorsque le flux est attiré par l'intermédiaire d'un vêtement de sac grossier et épais, la divinité n'est pas révélée dans le monde, puisque ce vêtement grossier dissimule entièrement le corps.

ועמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי. ועיין באגה"ת [באגרת התשובה] פ"ו בענין ובפשעכם שולחה אמכם. ובזח"ג [בזהר חלק ג'] פ' אחרי (ד' ע"ד ב').

Voyez ce qui est écrit dans l'explication sur «Voici les étapes». Voyez également Iggeres HaTeshuvah, chapitre 6, au sujet de «Et à cause de vos transgressions, votre mère a été renvoyée»; ainsi que le Zohar, partie III, Parshas Acharei (74b).

וזהו ענין עונותיכם היו מבדילים שהם הגורמים התלכשות השפעת השכינה בע"ס [בעשר ספירות] דנוגה כו', וזהו המחיצה המפסקת כו'.

Tel est donc le sens de «vos fautes ont fait séparation»: elles sont la cause de l'enveloppement du flux de la Chekhina dans les dix Séfirot de Nogah, etc. Telle est la cloison qui fait écran, etc.

והענין כי יעקב חבל נחלתו וע"י שהאדם משפיל את עצמו להמשך אחר התאוות גשמיים באיסור או אפי' [אפילו] בהיתר שהם נמשכים מהיכלות הקליפות גורם בזה למעלה כמ"כ [כמו כן] התלבשות השפעת ה' תתאה הנ"ל בע"ס [בעשר ספירות] דנוגה.

Et voici l'explication: «Yaakov est le cordon de Son héritage»; lorsqu'un homme s'abaisse en se laissant entraîner par les désirs physiques, qu'ils soient interdits ou même permis — car ils proviennent des palais des kelipot —, il provoque de la même manière, en haut, l'enveloppement du flux de la hei inférieure mentionnée plus haut dans les dix Séfirot de Nogah.

7 וכשעושה תשובה ועוקר רצונו מהבלי העולם גורם כמ"כ [כמו כן] למעלה בחי' תשוב ה' תתאה למקורה כו'.

Et lorsqu'on fait techouva et que l'on déracine sa volonté des vanités du monde, on provoque de même, en haut, le retour du niveau du hé inférieur vers sa source, etc. (tachouv hé).

וזהו ענין בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו שאזי אין מבדיל בין האדם ובין אלקינו כו', ועיין באגה"ת [באגרת התשובה] פ"ח [פרק ח'] שזהו ענין ונקה מנקה הוא לשבים לרחוץ ולנקות נפשם מלבושים הצואים כו' ע"ש.

Tel est le sens de «Béni sois-Tu, Havaya, notre D.ieu»: alors, rien ne sépare la personne de «notre D.ieu», etc. Voir aussi Iggeres HaTeshuvah, chapitre 8, où il est expliqué que tel est le sens de «Il purifie»: Il purifie ceux qui reviennent, afin de laver et de débarrasser leur âme de ses vêtements souillés, etc. Voir là-bas.

והתשובה השנית היא התשובה בבחינת ועשה טוב. דהיינו שאע"פ [שאף על פי] שהוא סור מרע בתכלית. אך שהוא ממעט במצות ועשה טוב לייגע את עצמו בתורה ותפלה.

La seconde techouva est celle du niveau de «et fais le bien». Cela signifie que, bien qu'il se détourne complètement du mal, il néglige néanmoins les mitzvot et «faire le bien»: il ne s'applique pas avec effort à la Torah et à la prière.

היינו עצלות. וע"ז נאמר (תהלים י"ד) אין עושה טוב אין גם אחד. ופי' בעה"מ [בעל המחבר] שער קרית ארבע פרק קמ"ה שע"ז גורם הסתלקות טוב העליון שהוא היסוד.

Il s'agit de paresse. À ce propos, il est dit (Psaumes 14): «Nul ne fait le bien, pas même un seul.» Emek HaMelech, Sha'ar Kiryas Arba, chapitre 145, explique que cela provoque le retrait du «bien» supérieur, qui est Yessod (fondement).

והענין כמ"ש אמרו צדיק כי טוב. מדת צדיק הוא התקשרות והתחברות ההמשכה מבחינת סובב כל עלמין להיות נמשך ומאיר בבחינת פנימיות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ונקרא יחוד קב"ה [קודשא בריך הוא] ושכינתיה.

L'explication est celle de l'écrit: «Dites du juste qu'il est bon.» L'attribut du juste consiste à relier et unir l'effusion provenant du niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), afin qu'elle soit attirée et brille dans la dimension intérieure (pnimiyout), au sein du niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin). Cela s'appelle l'union du Saint béni soit-Il et de Sa Chekhina (Présence divine).

ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] פרק מ"א ועיין מ"ש ע"פ והתהלכתי בתוכם ועיין מ"ש סד"ה כי ההרים ימושו ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] (דק"י ע"ב) ע"פ ועשה טוב שכן ארץ.

Voir Sefer Shel Beinonim (Tanya), chapitre 41 ; voir aussi ce qui est écrit sur «Et Je marcherai parmi vous» ; ainsi que ce qui est écrit à la fin du discours commençant par «Car les montagnes s'éloigneront» ; et voir le Zohar, partie III (110b), sur «Fais le bien, demeure dans le pays».

(ודרכ"ה ב') ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם וזהו פי' וענין עובד אלקים המבואר בסש"ב [בספר של בינונים] פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] שהוא מלשון עורות עבודים

(et 225b), ainsi que dans le Ramaz, à cet endroit. Tel est le sens et la notion de «celui qui sert D.ieu» (oved Elokim), expliquée dans Sefer Shel Beinonim, chapitre 15: l'expression vient de «peaux tannées» (oros avudim) ;

וכך הוא מתקן ההסתר הנמשך מהצמצום דשם אלקים ע"י מה שהוא מייגע את עצמו בועשה טוב להלחם עם הטבע והיצר כו'

Il répare ainsi la dissimulation issue du tsimtsoum (contraction) du Nom Elokim, en s'appliquant avec effort à «faire le bien» et en luttant contre sa nature et son mauvais penchant, etc. ;

שכמ"כ [שכמו כן] ממשיך עי"ז יחוד עליון דשמש ומגן הוי' אלקים שלא יסתיר המגן והנרתק וכענין שילוב אדי בהוי' כו' וממתקים הגבורות בחסדים שזהו עיקר ענין היחוד.

Car, de même, par cela, il attire l'union suprême de «un soleil et un bouclier, Havaya Elokim», afin que le bouclier et l'étui ne fassent pas écran. Cela correspond à l'imbrication d'Ado-naï dans Havaya, etc. ; les Guevurot (rigueurs) sont adoucies par les Hassadim (bontés), ce qui constitue l'essence même de l'union.

ולכן כשאין עושה טוב כדבעי גורם התגברות הדינין כמש"ש [כמה שכתוב שם] (דק"י ע"ב) דהא כדין נורא דליק ואוקיד עלמא בשלהובי כו',

C'est pourquoi, lorsqu'on ne fait pas le bien comme il convient, on provoque la prédominance des jugements, comme il est écrit là-bas (110b): «car alors le feu s'embrase et brûle le monde de ses flammes», etc.

משא"כ ע"י יחוד עליון שהוא המשכת החסדים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין בממכ"ע [בממלא כל עלמין]

En revanche, par l'union suprême, qui consiste à attirer les Hassadim — la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui entoure tous les mondes — dans memalé kol almin,

אזי גם הגבורות דממע"כ [דממלא כל עלמין] מומתקים וז"ש [וזהו שכתוב] בזח"ג [בזהר חלק ג'] (דמ"ב סע"ב [סוף עמוד ב]) א"ר [אמר רבי] יוסי כו' לית לה בפומא כו' ע"ש בפירוש הרמ"ז [הרב משה זכות] ודו"ק [ודוק].

alors les Guevurot de memalé kol almin sont également adoucies. C'est ce que dit le Zohar, troisième partie (fin de 42b): «Rabbi Yossi dit», etc., «elle n'a rien dans la bouche», etc. Voyez là-bas le commentaire du Ramaz et méditez attentivement.

והנה מה שלמעלה במדרגה שם הפגם יותר פ"י שמי שנשמטו גבוה אזי פוגם החטא בהכטלו מועשה טוב ושאינו עובד אלקים, ויותר גדול הנפילה שלו מהעון של איש ההמוני שאינו סור מרע.

Or, plus un niveau est élevé, plus la faute y cause un dommage. Cela signifie que lorsqu'une personne dont l'âme est élevée s'abstient de «faire le bien» et n'est pas «au service de D.ieu», la faute provoque un dommage, et sa chute est plus grande que [celle causée par] la faute d'un homme ordinaire qui ne «s'écarte pas du mal».

דהנה כתיב כי האדם עץ השדה ופ"י בזהר ח"ג [חלק ג'] (דרי"ב ב') שבח"י שורש נשמת האדם הוא בחי' עץ דהוא שדה אשר ברכו ה' כו' ע"ש ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות].

Car il est écrit: «Car l'homme est un arbre des champs», et le Zohar, troisième partie (202b), explique que la racine de l'âme de l'homme est le niveau d'un arbre de «ce champ que Havaya a béni», etc. Voyez là-bas, ainsi que le commentaire du Ramaz.

והנה עד"מ עץ עושה פרי שיש בו פירות שלמטה סמוך לארץ ויש בו פירות שלמעלה גבוה מעל גבוה
À titre d'analogie, un arbre fruitier porte des fruits en bas, près du sol, et d'autres en haut, bien plus élevés.

והנה הפירות שלמעלה עם שהם עליונים יותר אך כשהם נופלים למטה ע"י שבא הרוח ועוקרתן

Or, les fruits d'en haut, bien qu'ils soient plus élevés, lorsqu'ils tombent en bas, parce que le vent vient les arracher,

אזי הם נופלים למטה במרחק מהאילן יותר מן אותן הגדילים למטה שאף כשנופלים לארץ אינן נופלין במרחק כ"כ [כל כך] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מאיגרא רמא לבירא עמיקתא.

ils tombent alors plus loin de l'arbre que ceux qui poussent plus bas, lesquels, même lorsqu'ils tombent à terre, ne tombent pas aussi loin ; comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : « d'un toit élevé dans un puits profond ».

8 ועד"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] לפי גדולתו היה מפלתו. וכך הוא בענין פירות האילן עץ החיים שהם הנשמות כי הנה ישראל עלו במחשבה ומה שהוא למעלה במדרגה הנפילה הוא למטה יותר.

Et dans le même ordre d'idées, nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « À la mesure de sa grandeur fut sa chute. » Il en va de même des fruits de l'arbre, l'Arbre de Vie, qui sont les âmes : Israël s'éleva dans la pensée [de D.ieu], et ce qui est plus élevé en degré tombe plus bas.

וכמ"כ [וכמו כן] הוא ג"כ בענין שבה"כ [שבירת הכלים] שמעולם התהו שמה ששרשי למעלה גבוה יותר לכן נפל למטה יותר שלכן הצומח מחיה הבעל חי.

Il en va également ainsi de la brisure des réceptacles (chevirat hakélim) du Monde du Tohou : tout ce qui avait sa racine plus haut est donc tombé plus bas. C'est pourquoi le végétal donne la vie à l'animal,

9 והבעל חי את המדבר. כי בשרשן היו גבוהים יותר שלכך כשנפלו נפלו למטה יותר כו' עמ"ש מזה בד"ה ראשי המטות.

et l'animal [donne la vie] à l'être parlant : car, à leur racine, ils étaient plus élevés, et c'est pourquoi, lorsqu'ils chutèrent, ils chutèrent plus bas, etc. Voyez ce qui est écrit à ce sujet dans le discours commençant par « Les chefs des tribus ».

ולכן הפגם של הנשמה העליונה מי שהוא ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] מה שפוגם בועשה טוב גדול עונו יותר מן העון ממש של הע"ה [העם הארץ]

C'est pourquoi, quant à la faute de l'âme élevée — celle d'un érudit en Torah —, lorsqu'il manque à l'accomplissement du « bien faire », sa faute est plus grave que la transgression effective d'un ignorant (am ha'aretz).

וכן משמע בגמרא (יומא פרק יוהכ"פ [יום הכפורים] דפ"ו ע"א) כגון אנא דמסגינא כו' ע"ש. ולכן צ"ל התשובה בועשה טוב גדולה יותר.

Cela ressort également de la Guemara (Yoma, chapitre «Yom HaKippourim», 86a) : «Quelqu'un comme moi, si je marche...», etc. Voyez là-bas. C'est pourquoi la techouva pour le «bien faire» doit être plus grande.

ואין סתירה לזה ממשארז"ל [ממה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] עבר אדם על מ"ע [מצות עשה] ושב לא זז משם עד שמוחלין לו מה שאין כן בל"ת [בלא תעשה] דתשובה תולה ויוה"כ [יום הכפורים] מכפר דנמצא לכאורה שעל מצות עשה אין צריך תשובה כ"כ [כל כך]

Il n'y a pas de contradiction à cela dans l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie : «Si quelqu'un a transgressé un commandement positif et a fait techouva, il ne quitte pas les lieux avant qu'on lui ait pardonné»; il n'en va pas ainsi pour une interdiction, où la techouva suspend [le châ-timent] et Yom Kippour expie. Il semblerait donc, à première vue, que pour un commandement positif, la techouva soit moins nécessaire que pour une interdiction...

כמו על ל"ת [לא תעשה], דכבר נתבאר זה באגה"ת [באגרת התשובה] דמ"ש רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] לא זז משם עד שמוחלין לו היינו שמוחלין לו העונש אבל מ"מ האור נעדר כו' ולכן אין ללמוד משם שום קולא למ"ע [למצות עשה] כו' ע"ש.

...que pour une interdiction. Car cela a déjà été expliqué dans Iggeres HaTeshuvah : lorsque nos Sages, de mémoire bénie, disent «il ne quitte pas les lieux avant qu'on lui ait pardonné», cela signifie qu'il est pardonné du châ-timent; néanmoins, la lumière fait défaut, etc. C'est pourquoi on ne peut en tirer aucune indulgence concernant les commandements positifs, etc. Voyez là-bas.

אבל כדי שיעשה תשובה שיתמלא גם האור שחסר בביטול מ"ע [מצות עשה] ע"ז צריך לעשות תשובה עצומה ממעמקים קראתיך כו'

Mais pour faire techouva de telle sorte que la lumière qui faisait défaut du fait de la négligence d'un commandement positif soit également rétablie, il faut une techouva immense : «Des profondeurs, je T'ai appelé», etc.

ותשובה זו הוא ענין הבקשה בתפלה בא"י [ברוך אתה ה'] פ"י שהבקשה של התשובה שעל העדר ועשה טוב היינו שהוא להתקשר ולהדבק בשם הו"י שהוא סוכ"ע ובח"י מקיף כו'

Et cette techouva consiste en la requête de la prière : «Béni sois-Tu, Havaya.» Autrement dit, la requête de la techouva pour le défaut de «bien faire» consiste à se lier au Nom Havaya et à s'y attacher; celui-ci est sovev kol almin, le niveau de la lumière enveloppante (makif), etc. ;

והוא למעלה מבחי' אלקינו שהוא בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין], והיינו כי מ"ע [מצות עשה] ומצות ל"ת [לא תעשה] תלויים בשם הוי' ע"כ להמשיך האור הנמשך ע"י המצות זהו ענין להדבק בשם הוי' ממש.

et cela est au-dessus du niveau de « notre D.ieu », qui est celui de memalé kol almin. En effet, les commandements positifs comme les interdictions dépendent du Nom Havaya ; c'est pourquoi faire descendre la lumière qui se déploie par les mitsvot consiste à s'attacher au Nom Havaya lui-même.

10 ועל דרך מה שנתבאר באגה"ת [באגרת התשובה] שם פ"ח [פרק ח'] ומאחר שרוח עברה ותטהרם אזי תוכל נפשו לשוב עד הוי' ב"ה ממש ולעלות מעלה מעלה למקורה ולדבקה בו ית' ביחוד נפלא

Et cela rejoint ce qui a été expliqué dans Iggeres HaTeshuvah, là, au chapitre 8 : « Et une fois que “le vent sera passé et les aura purifiés”, son âme pourra alors retourner “vers Havaya”, béni soit-Il, Lui-même, s'élever toujours plus haut jusqu'à sa source et s'attacher à Lui, béni soit-Il, dans une union merveilleuse,

כמו שהיתה מיוחדת בו ית' בתכלית היחוד בטרם שנפחה ברוח פיו ית' כו' ע"ש והיינו כמו שהיתה כלולה בשם הוי' ממש

comme elle était unie à Lui, béni soit-Il, dans une union parfaite avant d'avoir été insufflée par le souffle de Sa bouche, béni soit-Il », etc. Voir là-bas. C'est-à-dire, telle qu'elle était incluse dans le Nom Havaya lui-même.

(והנה לפי מה שכתוב לעיל דגם פ"י אלקינו היינו ענין הוי' אלקינו כי חלק הוי' עמו.

(Or, selon ce qui a été écrit plus haut, le sens de « notre D.ieu » aussi est celui de « Havaya, notre D.ieu », car « la part de Havaya, c'est Son peuple »,

א"כ מהו ההפרש בין בחי' הא' לבחי' זו הב' שהוא להדבק בשם הוי' ממש. אך הענין ע"פ מ"ש סד"ה וידבר אלקים כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם.

si tel est le cas, quelle est donc la différence entre le premier niveau et ce deuxième niveau, qui consiste à s'attacher au Nom Havaya lui-même ? L'explication se fonde sur ce qui est écrit à la fin du discours commençant par « Et Elokim parla », etc., à propos de : « Mais par Mon Nom Havaya, Je ne Me suis pas fait connaître à eux. »

דהפ'י בחי' שם הוי' קודם שבא לידי גילוי במדות כו' עד וכך היתה כוונת יעקב בתפלתו והיה הוי' לי לאלקים פ'י הוי' לבדו הוא בעצמו יהיה לי בבחינת אלקים כו'.

Car il s'agit du niveau du Nom Havaya avant qu'il ne se révèle dans les attributs émotionnels (midot), etc., jusqu'à : « Telle était l'intention de Yaakov dans sa prière : "Et Havaya sera mon D.ieu" », c'est-à-dire que Havaya seul, Lui-même, sera pour moi au niveau d'Elokim, etc.

ועוד י"ל [יש לומר] ע"ד שיש ב' שילובים שילוב הוי' באד' ואזי שם אד' גובר וזהו הבחינה הא'. אמנם שילוב אד' בהוי' אזי שם הוי' גובר וזהו הבחי' הב' דכאן.

On peut encore l'expliquer en considérant qu'il existe deux entrelacements : dans l'entrelacement de Havaya dans Ado-naï, le Nom Ado-naï prévaut ; c'est là le premier niveau. En revanche, dans l'entrelacement de Ado-naï dans Havaya, le Nom Havaya prévaut ; c'est là le deuxième niveau dont il est question ici.

והנה ענין תשובה זו בועשה טוב שיהיה עושה המצוה בשמחה וטוב לב ולא מצות אנשים מלומדה. ועיי' מ"ש ע"פ אסרי לגפן בענין כבס ביין לבושו כו' ומ"ש בד"ה לכן אמור לבנ"י [לבני ישראל] כו':

Or, cette techouva, dans le domaine de « faire le bien », consiste à accomplir la mitsva avec joie et le cœur content, et non comme « un commandement appris par les hommes par habitude ». Voir aussi ce qui est écrit à propos de « Attachant son ânon à la vigne », sur le thème de « Il lave son vêtement dans le vin », etc., ainsi que ce qui est écrit dans le discours commençant par « C'est pourquoi dis aux enfants d'Israël », etc.)

11 קיצור פ'י מבדילים באגה"ת [באגרת התשובה] פ"ד ובר"ח [ובראשית חכמה] שער הענוה פ"ו אלכיש שמים קדרות. יעקב חבל. ונקה.

Résumé. Le sens de « séparent » dans Iggeres HaTeshuvah, chapitre 4, et dans Reishis Chochmah, Sha'ar HaAnavah, chapitre 6. « Je revêts les cieus de noirceur. » « Yaakov est le cordon. » « Et Il purifie. »

והתשובה הב' בועשה טוב. בחי' טוב מחבר סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין]. עובד אלקים. עץ השדה. ותשובה זו ליכלל בשם הוי' ממש ועשיות המצות בשמחה כו':ג

Et la deuxième techouva consiste à « faire le bien ». Le niveau du « bien » relie sovev kol almin et memalé kol almin. « Celui qui sert D.ieu. » « Un arbre des champs. » Cette techouva consiste à être inclus dans le Nom Havaya lui-même ; et à accomplir les mitsvot avec joie, etc. 3.

והתשובה השלישית היא שאע"פ [שאף על פי] שהוא סור מרע בתכלית וגם ועשה טוב בתכלית אזי התשובה גדולה יותר והוא

Et la troisième techouva est la suivante : bien qu'il se soit complètement « détourné du mal » et qu'il « fasse le bien » pleinement, la techouva est alors plus grande encore ; et elle consiste à

כדכתיב (מלאכי ג' ז') שובו אלי ואשובה אליכם פי' כמ"ש במ"א בפ"י כל ימיו בתשובה, דאין ר"ל [רוצה לומר] על עבירות ח"ו [חס ושלום] דא"כ מהו כל ימיו

comme il est écrit (Malachie 3:7) : « Revenez à Moi, et Je reviendrai à vous. » Le sens est celui qu'explique un autre passage à propos de « tous ses jours dans la techouva » : cela ne signifie pas qu'il s'agit des péchés, à D.ieu ne plaise, car, dans ce cas, que signifie « tous ses jours » ?

אלא התשובה היא על הריחוק כי אף שהוא עושה טוב ומקיים המצוות עכ"ז [עם כל זה] יכול להיות עדיין בבחי' יש ודבר

Mais la techouva porte sur l'éloignement : car, même s'il fait le bien et observe les mitsvot, il peut néanmoins encore être au niveau d'une existence autonome (yech) et d'une entité.

וגם אפילו אהבה עדיין הוא בבחינת יש מי שאוהב ועיקר התשובה הוא כמו שכתוב והרוח תשוב אל האלקים כו' דהיינו שירצה לשוב למקורו ושרשו בחי' ישראל עלה במחשבה.

Et même l'amour demeure au niveau du yech : il y a quelqu'un qui aime. L'essence de la techouva est ce qui est écrit : « Et l'esprit retourne à D.ieu », etc. : c'est-à-dire qu'il désire retourner à sa source et à sa racine, au niveau de « Israël s'éleva dans [la pensée de D.ieu] ».

12 והיינו שירצה ליכלל ולדבק בעצמות אור א"ס ב"ה שהוא למעלה מעלה מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל כו'.

C'est-à-dire qu'il désire être inclus dans l'essence même de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, et s'y attacher, elle qui est infiniment au-dessus du niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin) et de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), car elle n'entre nullement dans la catégorie des mondes, etc.

וכמאמר המתנשא מימות עולם. ועד"ז נאמר בקריעת ים סוף עד יעבור עמך הוי' פי' למעלה משם הוי',

Comme le dit l'expression : « Lui qui s'élève au-dessus des jours du monde. » Dans le même esprit, il est dit lors de la traversée de la mer des Joncs : « Jusqu'à ce que Ton peuple passe, Havaya » ; c'est-à-dire : au-dessus du Nom Havaya.

כי שם הוי' יו"ד חכמה כו' ונק' סוכ"ע ובק"ס [ובקריעת ים סוף] היה הגילוי מלמעלה מעלה מבחי' סוכ"ע שעיי' הפך ים ליבשה שעלמא דאתכסיא בא באתגליא ממש כו',

Car le Nom Havaya (le youd est 'Hokhma, etc.) est appelé sovev kol almin ; et, lors de la traversée de la mer des Joncs, la révélation venait d'un niveau infiniment supérieur à celui de sovev kol almin. C'est ainsi qu'Il «transforma la mer en terre ferme» : le monde caché vint réellement au grand jour [dans le monde révélé], etc. ;

ועי' מ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' שלח (דקנ"ח ב') ע"פ היש ה' בקרבנו אם אין שבחי' אין הוא ע"ק [עתיקא קדישא] שלמעלה משם הוי' כו'.

et cela rejoint ce qui est écrit dans le Zohar, partie III, parachat Chelah (158b), à propos de «Havaya est-Il au milieu de nous, ou non (ayin)?» : le niveau de Ayin est Atika Kadicha (le Saint Ancien), qui est au-dessus du Nom Havaya, etc.

והנה שרש נשמות ישראל הוא מבחינה זו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] דע מאין באת כו' אין מזל לישראל כו' ונוזלים מן לבנון אתי מלבנון כלה.

Or, la racine des âmes d'Israël provient de ce niveau, comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie : «Sache d'où (me'ayin) tu viens», etc. ; «Il n'y a pas (ein) de mazal pour Israël», etc. ; et «des ruisseaux qui coulent du Liban» ; «Avec Moi depuis le Liban, ô fiancée.»

13 וזהו ענין תשובה עצומה זו שירצה לשוב וליכלל בעצמות אור א"ס ב"ה ממש. וזהו שובו אלי אלי ממש.

Et voici en quoi consiste cette immense techouva : désirer retourner et être inclus dans l'essence même de la Lumière infinie, béni soit-Il. C'est là le sens de « Revenez à Moi » : à Moi-même.

ועיין בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג'] דבחינת יחידה שבנפש בו מתלבש הניצוץ אלקי ממש זהו דוגמת הכתר שנק' יחידה ובו מלוכב בחי' תחתונה שבמאציל כו' ע"ש.

Voyez également Etz Chaim, Sha'ar 41, chapitre 3 : le véritable étincelle divine est revêtu dans le niveau de Yechida de l'âme. Cela est comparable à Kéter (la Couronne), qui est appelé Yechida et dans lequel est revêtu le niveau inférieur de l'Émanateur, etc. Voyez là-bas.

ואם כן תשובה זו היינו שישב ויוכלל בבחינת שרשו שהוא הכתר א"א וע"י וזהו תשובה הג' דבחי' נשמה שישב ויוכלל בשרשו בחי' חיה יחידה כו'.

Dès lors, cette techouva consiste à retourner et à être inclus dans le niveau de sa racine, qui est Kéter, Arich Anpin et Atik Yomin. C'est là la troisième techouva, celle du niveau de Neshama : retourner et être inclus dans sa racine, le niveau de Haya [et de] Yechida, etc.

14 והנה תשובה זו היא אל בחינת התורה. שהתורה נקרא משל הקדמוני שהיא משל ולבוש לבחינת קדמונו של עולם מה שאינו בגדר עלמין כלל

Or, cette techouva s'adresse au niveau de la Torah. Car la Torah est appelée «la parabole de l'Ancien» (mashal hakadmoni), car elle est une parabole et un vêtement pour le niveau de l'Ancien du monde (Kadmono shel olam), celui qui n'entre absolument pas dans les limites des mondes,

שהוא עצמות אור א"ס ממש, וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה דוד זמירות קרית להו ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון.

qui est l'essence même de la Lumière infinie (Or Ein Sof); comme cela a été expliqué dans Iggeres HaKodesh, dans le passage commençant par «David, tu les as appelés des chants», et voyez ce qui est écrit dans le discours commençant par «Et j'étais auprès de Lui comme un nourrisson».

ולכן ארז"ל [אמר רבותינו זכרונם לברכה] (סנהדרין צ"ט ב') כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה.

C'est pourquoi nos Sages, de mémoire bénie, ont dit (Sanhedrin 99b): «Quiconque s'adonne à la Torah fait la paix dans la maison d'en haut et dans la maison d'en bas.»

ופי' בפמליא של מעלה מבואר במ"א דהיינו שמחבר בחי' סובב וממלא כו' לפי שהיא המשכת בחי' עליונה יותר מסוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] כו'.

Et le sens de «dans la maison d'en haut» est expliqué ailleurs: cela signifie qu'il unit les niveaux de sovev et de memalé, etc., car il s'agit de l'effusion d'un niveau supérieur à sovev kol almin et à memalé kol almin, etc.

15 ועיין מה שכתוב סדי"ה ביום השמיני עצרת בענין גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. וגם שע"י המצות ההמשכה הוא בבחי' מקיף

Et voyez ce qui est écrit à la fin du discours commençant par «Le huitième jour, une assemblée», au sujet de «L'étude est grande, car elle mène à l'action.» De plus, par les mitsvot, l'effusion se fait au niveau d'une lumière enveloppante (makif),

אבל ע"י התורה נמשך הגילוי בבחינת פנימיות וכמ"ש ותורתך בתוך מעי. בקרבך קדוש וארז"ל [ואמר רבותינו זכרונם לברכה] כאלו קדוש שורה בתוך מעיו.

mais par la Torah, la révélation est attirée au niveau de la dimension intérieure (pnimiyout), comme il est écrit: «Et Ta Torah est au-dedans de mes entrailles.» «Au milieu de toi, le Saint»; et nos Sages, de mémoire bénie, ont dit: «comme si le Saint résidait au-dedans de ses entrailles.»

16 וזהו ג"כ ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] מדרש איכה בתחלתו ויתר הקב"ה על עבודת כוכבים ועל ג"ע [גילוי עריות] וש"ד [ושפיכות דמים] ולא ויתר על מאסה של תורה.

Et c'est aussi le sens de l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie, dans le Midrach Eikha, au début de celui-ci: «Le Saint béni soit-Il passa sur l'idolâtrie, les relations interdites et le meurtre, mais Il ne passa pas sur le mépris de la Torah.»

דהנה כמו שיש באדם אברים החיצונים ואברים הפנימים אשר החיות ממש תולה בהם מה שאין כן באברים החיצונים שאף על פי שיחתוך ידו יוכל לחיות רק שיהיה בעל מום

Car, de même qu'une personne possède des membres extérieurs et des organes intérieurs, dont dépend la vie elle-même — ce qui n'est pas le cas des membres extérieurs, puisque, même si on lui coupe la main, elle peut vivre, mais elle sera mutilée —,

אבל באברים הפנימים אפילו ע"י נקב לבד שתינקב הריאה או קרום של מוח הוא טריפה ואינו יכול לחיות לפי שעיקר הנשמה והחיות תולה בהם, כן למעלה המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא שהם בחי' כלים ואברים החיצונים

mais que, pour les organes intérieurs, une simple perforation suffit: si le poumon ou la membrane du cerveau est perforé, l'animal est un tréfa (atteint d'une lésion mortelle) et ne peut vivre, car l'essence de l'âme et la force vitale en dépendent; de même, en haut, les mitsvot sont appelées «les 248 membres du Roi»: elles sont du niveau des réceptacles et des membres extérieurs,

אבל התורה שהיא חכמתו ית' היא כלי ואבר הפנימי ממש שאור א"ס אינו מלוכש אלא בחכמה דוקא וע"כ לא ויתר כו'.

mais la Torah, qui est Sa sagesse, qu'Il soit béni, est véritablement un réceptacle et un organe intérieur, car la Lumière infinie (Or Ein Sof) ne s'enveloppe spécifiquement que dans la 'Hokhma (sagesse) ; c'est pourquoi Il ne passa pas sur cela, etc.

17 וזהו מה שכתוב במתן תורה אנכי הוי' אלקיך פי' הוי' אלקיך היינו סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין], אבל אנכי מי שאנכי הוא עצמות אור א"ס שלמעלה גם מסוכ"ע

Et voici ce qui est écrit lors du Don de la Torah : « Je suis Havaya, ton D.ieu. » Cela signifie que « Havaya, ton D.ieu » désigne la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) et la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin) ; mais « Moi » (Ano'hi), « Qui suis-Je », désigne l'essence même de la Lumière infinie (Or Ein Sof), qui est au-dessus même du sovev kol almin ;

והוא המתגלה ונמשך להיות הוי' אלקיך ממש שבח"י שם הוי' זה נמשך מבח"י אנכי ממש וכמ"ש ממעמקים קראתיך הוי'.

et c'est cette essence qui se révèle et se déploie pour être effectivement « Havaya, ton D.ieu », car ce niveau du Nom Havaya est tiré du niveau d'Ano'hi lui-même ; comme il est écrit : « Des profondeurs, je T'ai appelé, Havaya. »

ממעמקים היינו מעצמות אור א"ס ממש שמשם נמשך להיות הוי' אלקיך ממש על ידי עסק התורה שהיא גם כן מבח"י עומק כמ"ש מאד עמקו מחשבותיך.

« Des profondeurs » désigne l'essence même de la Lumière infinie, de laquelle il est tiré de quoi être effectivement « Havaya, ton D.ieu », par l'étude de la Torah, qui relève elle aussi du niveau de la profondeur, comme il est écrit : « Tes pensées sont très profondes. »

וכמ"ש ברבות סדר ויקרא ס"פ ג' אשרי אדם שיש בו דברי תורה ושמורים בידו כו'

Et comme il est écrit dans Midrash Rabbah, Seder Vayikra, à la fin de la section 3 : « Heureux l'homme qui a en lui des paroles de Torah et les garde en sa main », etc. ;

עליו הכתוב אומר מים עמוקים עצה בלב איש (משלי כ' ככתב) ואומר ממעמקים קראתיך ואומר תפלה לעני עכ"ל [עד כאן לשונו],

« À son sujet, le verset dit : « Le conseil dans le cœur de l'homme est une eau profonde » (Proverbs 20), et il est dit : « Des profondeurs, je T'ai appelé », et il est dit : « La prière du pauvre. » » Fin de citation.

והיינו ע"י התשובה תחלה שיהי' [שיהיה] עוסק בתורה לשמה וכמ"ש במ"א בענין הראיני את מראיך השמיעני את קולך כו'.

Et cela se réalise d'abord par la techouva, afin qu'il s'adonne à la Torah pour elle-même, comme il est expliqué ailleurs à propos de : « Montre-moi ton visage, fais-moi entendre ta voix », etc.

וענין על שלא ברכו בתורה תחלה. וענין על תפילתי שתהא סמוכה למטתי. כדי שיהיה עסק התורה אחר הרעותא דליבא בתפלה כו'.

Et le sens de « parce qu'ils n'ont pas récité au préalable la bénédiction sur la Torah ». Et le sens de « que ma prière soit proche de mon lit » : afin que l'étude de la Torah vienne après le désir du cœur (re'outa deliba) dans la prière, etc.

וזהו ברוך אתה הוי' אלקינו פי' אתה היינו מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מבחי' שם הוי' יומשך להיות הוי' אלקינו ממש:

Et voici le sens de « Béni sois-Tu, Havaya, notre D.ieu » : « Toi » désigne Son être et Son essence, béni soit-Il, qui sont au-dessus du niveau du Nom Havaya, [afin qu'ils] soient déployés pour devenir effectivement « Havaya, notre D.ieu ».

18 קיצור. תשובה ג' לעצמות אור א"ס שלמעלה מסוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] עד יעבור עמך הוי' והיינו ושובו אלי ממש וזהו ע"י עסק התורה. איברים הפנימים וזהו אנכי הוי' אלקיך:

Résumé. La troisième techouva, vers l'essence de la Lumière infinie, qui est au-dessus du sovev kol almin et du memalé kol almin : « Jusqu'à ce que Ton peuple passe, Havaya. » Et c'est « Revenez à Moi », à Moi-même. Cela s'accomplit par l'étude de la Torah. Les organes internes. Et c'est « Je suis Havaya, ton D.ieu ».

19 ד והנה כל הג' תשובות הנ"ל נק' בכר כי ג' אותיות בכר הן יחידות עשירות מאות.

4. Or, les trois techouvot mentionnées précédemment sont toutes appelées bechor (premier-né), car les trois lettres de bechor représentent les unités, les dizaines et les centaines :

הבי"ת יחידות הכ"ף עשירות הרי"ש מאות והוא כי הנה ג' תשובות הנ"ל הם נגד ג' בחינות נשמות דעשיה יצירה בריאה והן בכלל ג' בחינות נפש רוח נשמה.

le beis représente les unités, le kaf les dizaines, et le reish les centaines. Cela s'explique par le fait que les trois techouvot mentionnées précédemment correspondent aux trois niveaux des âmes des mondes d'Assiya, de Yetsira et de Béria ; et ceux-ci correspondent, en général, aux trois niveaux de Nefech, Roua'h et Nechama,

שצריך לבררם ולתקנם ולהעלותם למעלה ע"י ג' תשובות הנ"ל, ופ"י כי התשובה הא' של סור מרע היא של בחי' נפש ובחינת עשיה

qu'il faut raffiner, rectifier et élever au moyen des trois techouvot mentionnées précédemment. Voici ce que cela signifie : la première techouva, celle qui consiste à « s'écarter du mal », relève du niveau de Nefech et du niveau d'Assiya (Action),

והיא קרובה יותר לחטא גמור מפני שעולם העשיה הוא קרוב למדור הקליפות וחיצונים שהוא היצה"ר [היצר הרע] לכך הנפש דעשיה יכולה לעשות עבירה גמורה וכמ"ש נפש כי תחטא.

et elle est davantage exposée à la faute proprement dite, car le Monde d'Assiya est proche du séjour des kelipot (écorces) et des forces extérieures, c'est-à-dire du mauvais penchant. C'est pourquoi le Nefech d'Assiya peut commettre une transgression proprement dite, comme il est écrit : « Une âme (nefech) qui faute. »

20 והתשובה שלו הוא לעקור רצונו מן הרע וע"י עקירת רצונו מעורר לעילא שלא יומשך חיות לחיצונים מרצון העליון כו'.

Et sa techouva consiste à déraciner sa volonté du mal ; et, en déracinant sa volonté, on suscite en haut que la force vitale ne soit pas attirée vers les forces extérieures depuis la Volonté suprême, etc.

והתשובה הב' הוא של בחי' רוח ובחינת יצירה. והתשובה הג' היא של בחי' נשמה ולכן צריך לשוב יותר מעומק הלב כי נפילתו גדולה משניהם.

La deuxième techouva est celle du niveau de Roua'h et du niveau de Yetsira (Formation). La troisième techouva est celle du niveau de Nechama ; il faut donc revenir davantage, du plus profond du cœur, car sa chute est plus grande que celle des deux autres.

וכמו שאמר הה"מ [הרב המגיד] נ"ע [נשמתו עדן] שהמ"ז של צדיקים גמורים פוגמים יותר מעונות חמורות של הע"ה [העם הארץ] וזהו וסביביו נשערה מאד כו'

Comme l'a dit le Maguid, que son âme soit dans l'Éden : les pensées étrangères de tsadikim parfaits causent davantage de dommage que les fautes graves des gens sans instruction. Et c'est le sens de « Et autour de Lui, la tempête fait rage (nis'arah) avec grande violence », etc.

(בתילים ס"י נ'), וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] מלמד שהקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה (פ' בת' דיבמות קכ"א ב').

(dans les Psaumes, chapitre 50) ; et nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Cela enseigne que le Saint béni soit-Il est exigeant envers ceux qui L'entourent jusqu'à l'épaisseur d'un cheveu » (dernier chapitre de Yevamos, 121b).

ועיין טעם ע"ז בפרדס שער כ"ט שער הטעמים פ"ג [פרק ג'] סד"ה פסק ובת"ז [ובתיקוני זוהר] ריש תקון י"ט (דל"ז ע"א).

Voyez la raison de cela dans le Pardes, Sha'ar 29, Sha'ar HaTe'amim, chapitre 3, à la fin du passage commençant par « Pasek » ; et dans le Tikkunei Zohar, au début du Tikkun 19 (37a).

וזהו ענין ג' אותיות בכר שהם יחידות עשירות מאות כי בבריאה שהוא נשמה הספירות כלולים כל אחד מיו"ד ויו"ד מיו"ד ע"כ הם בבחינת מאות.

Et c'est le sens des trois lettres de be'hor, qui correspondent aux unités, aux dizaines et aux centaines : dans Béria (Création), qui correspond à Nechama, les Séfirot sont chacune composées de dix, et chacune de ces dizaines, de dix ; elles sont donc au niveau des centaines.

וביצירה אינן כלולים רק מיו"ד ובעשיה הם רק בבחינת נקודה לבד, וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"ז פ"ה שבעשיה הוא בחינת נקודה לבד.

Dans Yetsira, elles ne sont composées que de dix, et dans Assiya, elles ne sont qu'au niveau d'un point unique, comme il est écrit dans Etz Chaim, Sha'ar 47, chapitre 5 : dans Assiya, elles sont au seul niveau d'un point.

21 וגם בשער הפרצופים שער כ"ט בסופו כתב ענין נקודה ספירה פרצוף כי הספירות דעשיה הם קטנות בתכלית ונק' נקודה בערך הספירה כו' ע"ש.

De même, dans Sha'ar HaPartzufim, Sha'ar 29, à la fin, il traite du point, de la Séfira et du partzuf (configuration) : les Séfirot d'Assiya sont extrêmement petites et sont appelées « point » par rapport à la Séfira, etc. Voir là-bas.

וג' אותיות אלו מרומזים ג"כ בענין הברכות ברוך היינו על ג' ההמשכות דאתה הוי' אלקינו כנ"ל ונרמז בתיבת ברך בכורתי ברכתי כו'.

Ces trois lettres sont également évoquées dans le thème des bénédictions : baroukh (« béni »), c'est-à-dire les trois effusions de « Toi, Havaya, notre D.ieu », comme indiqué plus haut ; elles sont aussi évoquées dans le mot barekh (« bénis »), [comme dans] « mon droit d'aînesse (bekhorati)... ma bénédiction (birkhati) », etc.

וזהו קדש לי כל בכר שיוגבהו השלשה עולמות בי"ע שהם נר"נ [נפש רוח נשמה] ע"י השלשה בחינות תשובה הנ"ל ויתבררו משבירתן ויתעלו לעולם האצילות.

Et c'est là le sens de « Consacre-Moi tout premier-né » : les trois mondes de Béria, Yetsira et Assiya, qui correspondent à Nefech, Roua'h et Nechama, doivent être élevés par les trois niveaux de techouva mentionnés plus haut, être purifiés des effets de leur brisure et s'élever au Monde d'Atsilout.

וזהו לי. ועיין מ"ש ע"פ וארשתיך לי. וזהו יפה שעה אחת בתשובה שיש יתרון לאור מן החושך שנתברר שע"ז נתוסף אור כו',

Et tel est le sens de « à Moi ». Voir aussi ce qui est écrit au sujet de « Je te fiancerai à Moi ». Et c'est là le sens de « Une heure de techouva est préférable » : il y a un avantage de la lumière issue des ténèbres qui ont été purifiées, car cela ajoute de la lumière, etc.

(ועל ג' תשובות אלו דנר"ן [דנפש רוח נשמה] י"ל [יש לומר] שאמרו לא זו מחבבה עד שקראה בתי. עד שקראה אחותי. עד שקראה אמי.

(Au sujet de ces trois techouvot de Nefech, Roua'h et Nechama, on peut dire que c'est ce qu'ils ont enseigné : « Il ne cessa de lui témoigner son affection jusqu'à ce qu'Il l'appela "Ma fille"... jusqu'à ce qu'Il l'appela "Ma sœur"... jusqu'à ce qu'Il l'appela "Ma mère". »

וענין יתרון האור מן החשך היינו שע"י שמהפכין חשוכא לנהורא ממשיכים תוספת אור באצילות מבחינת ישת חשך סתרו ומבחינת קדש לי כל בכר נמשך מלמעלה בחינת רכב אלקים רבותיים כו' סולו לרוכב בערבות עיין בזח"ב [בזהר חלק ב'] תרומה)

Le sens de « l'avantage de la lumière issue des ténèbres » est que, lorsqu'on transforme véritablement les ténèbres en lumière, une lumière supplémentaire est attirée dans Atsilout depuis le niveau de « Il fit des ténèbres Sa cachette » ; et, depuis le niveau de « Consacre-Moi tout premier-né », est attiré d'en haut le niveau de « Le char de D.ieu se compte par myriades », etc., « Célébrez Celui qui chevauche les cieux ». Voir dans le Zohar, partie II, Terouma.

(קס"ה ב') ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם והוא ג"כ המשכה מבחינת נר"נ [נפש רוח נשמה] שלמעלה מאצילות עיין בע"ה [בעץ חיים] שער א"א פ"ד.

(165b), et dans le Ramaz, à cet endroit. Il s'agit également d'une effusion issue des niveaux de Nefech, Roua'h et Nechama qui sont au-dessus d'Atsilout ; voir Etz Chaim, Sha'ar Arikh Anpin, chapitre 4.

וזהו ענין אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] פינחס (דרמ"ז ע"א ודרכ"ו ע"ב) בענין נהר כבר.

Et c'est là le sens de : « S'Il dirige son cœur vers lui, Il recueille auprès de Lui son esprit (roua'h) et son âme (nechama » ; voir aussi le Zohar, partie III, Pin'has (247a et 226b), au sujet du fleuve Kévar.

וכ"ז [וכל זה] היינו ע"י שלוקח הבכורה ממנו כי עשו היה בכור וכמ"ש בד"ה ראה ריח בני ובד"ה בשלח פרעה וזהו ענין שיצא ראשון כו' ע"ש היטב.

Et tout cela s'obtient en lui prenant le droit d'aînesse, car Ésaü était le premier-né, comme il est expliqué dans le maamar commençant par « Vois, l'odeur de mon fils » et dans celui commençant par « Lorsque Pharaon renvoya » ; c'est là le sens de sa venue au monde le premier, etc. Voyez attentivement ces textes.

וצריך ליקח ממנו בכורתו ע"י התשובות הנ"ל פי בעקירת הרצון מתאוות עוה"ז הן בסור מרע.

Il faut lui prendre son droit d'aînesse au moyen des techouvot mentionnées plus haut, c'est-à-dire en déracinant la volonté des désirs de ce monde, d'abord par « détourne-toi du mal ».

22 וזהו קדש לי קדש א"ע [את עצמו] במותר לך. והן ברצונו וחפצו בועשה טוב ובעסק התורה. שע"ז העקירת הרצון נוטל ממנו בכורתו ממש.

Et c'est là le sens de « Consacre-Moi » : « Consacre-toi dans ce qui t'est permis. » Cela consiste à engager sa volonté et son désir dans le « fais le bien » et dans l'étude de la Torah. Par cet arrachement à la volonté, il lui ravit son droit d'aînesse même.

כי הנה היצה"ר [היצר הרע] והקליפות הם מקבלים ג"כ חיות מרצון העליון שאל"כ [שאם לא כן] לא היה להם חיות ואדרבה הם מגביהים א"ע [את עצמו] לינק למעלה מההשתלשלות מבחינת רב חסד אשר שם נאמר ואם צדקת כו' ורבו פשעיך כו'.

Car le mauvais penchant et les kelipot (écorces) reçoivent eux aussi leur force vitale de la Volonté suprême; sans cela, ils n'auraient aucune force vitale. Bien plus, ils s'élèvent pour puiser leur nourriture au-dessus de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), au niveau de «abondant en bonté», à propos duquel il est dit: «Si tu es juste...» et «si tes fautes sont nombreuses...»

23 וזהו אם תגביה כנשר כמ"ש במ"א בד"ה ויאבק איש וכאשר האדם הוא מסלק רצונו מתאוות עוה"ז

Et c'est là le sens de «Même si tu t'élèves comme l'aigle», comme il est expliqué ailleurs, dans le discours commençant par «Un homme lutta». Et lorsque l'homme retire sa volonté des désirs de ce monde,

שאינו רוצה בהם כלל מעורר כמ"כ [כמו כן] למעלה שיסתלק מהם רצון ה' מלהשפיע להם אור וחיות מבחינת רב חסד כו' כ"א בבחי' צמצום כדי חיותן כו'.

de sorte qu'il ne les désire absolument pas, il suscite de même en haut le retrait de la volonté de D.ieu à leur égard, afin qu'Il ne leur dispense plus ni lumière ni force vitale du niveau de «abondant en bonté», etc., [mais leur donne] seulement de manière contractée, juste assez pour leur existence, etc.

24 והכח הזה היינו לפי שישראל עלו במחשבה ולכן אפילו כשבחי' ואני בתוך הגולה הוא על נהר כבר בחי' מחשבה הקדומה.

Et ce pouvoir vient du fait qu'Israël s'est élevé dans la pensée [de D.ieu]; ainsi, même lorsqu'ils se trouvent au niveau de « Et moi, j'étais parmi les exilés », ils sont « près du fleuve Kever », au niveau de la pensée primordiale.

וזהו ה' צלך כצל שהוא פונה אחר האדם כך הוא ית' כביכול צל שלך עד שעיי"ז שהאדם מסלק רצונו מהרע מעורר כן למעלה ממש.

Et c'est là le sens de « Havaya est ton ombre » : de même qu'une ombre suit les mouvements de la personne, ainsi Lui, béni soit-Il, est, pour ainsi dire, ton ombre ; si bien que, lorsque l'homme retire sa volonté du mal, il suscite véritablement la même chose en haut.

25 ובמה שמשים רצונו וחפצו בועשה טוב גורם למעלה גילוי פנימית רצון העליון בע"ס [בעשר ספירות] דקדושה כו'.

Et en orientant sa volonté et son désir vers le fait de « faire le bien », il provoque en haut la révélation de la dimension intérieure de la Volonté suprême dans les dix Séfirot de sainteté, etc.

וענין עקירת הרצון היינו מ"ש בא אחיך במרמה פי' שלא יהיה האחוה והדביקות בעניני עוה"ז אכילה ושתיה בהתקשרות אמיתית כ"א במרמה ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כאילו כפאו כו'

Et ce déracinement de la volonté, c'est ce qui est écrit : « Ton frère est venu avec ruse » : autrement dit, la fraternité et l'attachement aux choses de ce monde — manger et boire — ne doivent pas être vécus avec un attachement véritable, mais seulement « avec ruse », selon l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie : « comme s'il y avait été contraint », etc. ;

שיהיה זה ירידה אצלו אלא שמכוין רק בכדי לברר בירורים והיינו שאוכל בכדי שיתפלל בכח האכילה כו'. (וכמ"ש בש"ע א"ח [אורח חיים] סי' רל"א):

de sorte que cela constitue pour lui une descente, et qu'il n'ait d'autre intention que d'effectuer des affinements (birourim) ; ainsi, il mange afin de prier grâce à la force que lui donne la nourriture, etc. (Comme il est écrit dans le Choul'han Aroukh, Ora'h 'Haïm, section 231.)

26 קיצור ג' תשובות נר"נ [נפש רוח נשמה] והם יחידות עשירות מאות נקודה ספירה פרצוף. והיינו ב"ע וקדש לי שיובררו ע"ז ויכללו באצילות. ופי' קדש ע"י שעוקר רצונו כמ"כ [כמו כן] מעורר למעלה.

Résumé. Les trois techouvot : Nefech, Roua'h et Nechama ; elles correspondent aux unités, dizaines et centaines, au point, à la Séfira et au partzuf ; c'est-à-dire à Béria, Yetsira et Assiya. « Sanctifie pour Moi » : afin qu'elles soient ainsi affinées et incluses dans Atsilout. Le sens de « Sanctifie » est que, en déracinant sa volonté, il suscite de même une réaction En-Haut.

וע"ז ממשיך תוספת ויתרון אור לרכ"ב בערכות רכב אלקים נהר כבר כו'. והיינו ע"י התשובה נמשך מזה ג' בחינות בתי אחותי אמי כו':

Par cela, il attire une lumière supplémentaire et supérieure vers « Celui qui chevauche les cieux », « le char de D.ieu », « le fleuve Kever », etc. C'est-à-dire que, par la techouva, trois niveaux en découlent : « Ma fille », « Ma sœur », « Ma mère », etc.

27 ה וזהו מה טובו אוהליך יעקב. פ"י הב' תשובות של סור מרע ועשה טוב הם בחינת יעקב יו"ד עקב כי הם בחי' מעשה להיות סור מרע ועשה טוב שע"י ממשיך היו"ד בבחי' עקב.

5. Et voici : « Que tes tentes sont belles, Yaakov ! » Cela signifie que les deux techouvot de « détourne-toi du mal » et « fais le bien » relèvent du niveau de Yaakov, Youd-Akev (un Youd et un talon), car elles relèvent de l'action : se détourner du mal et faire le bien. Ainsi, on attire le Youd dans le niveau du talon.

28 וגם יעקב בכל מקום היינו ז"ת [ז' תחתונות] וישראל לי ראש הוא בחינת מוחין ג' ראשונות וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ס"פ ויצא והנה בכ"מ [בכל מקום] הז"ת [הז' תחתונות] נק' בשם יעקב כו' וז"ת [ו"י תחתונות] הוא בחי' רוח ונפש.

De même, « Yaakov » désigne partout les sept Séfirot inférieures, et « Israël », li roch (« une tête pour Moi »), désigne le niveau de l'intellect (mo'hin), les trois premières [Séfirot], comme il est écrit dans le Likkutei Torah [de l'Ari Zal], à la fin de la paracha Vayétsé : « Or, partout, les sept Séfirot inférieures sont appelées du nom de Yaakov », etc. Les sept Séfirot inférieures correspondent au niveau de Roua'h et de Néfech,

וג"ר [וג' ראשונות] הוא נשמה וע"כ ב' תשובות הראשונות דנפש ורוח הם בחינת יעקב וזהו ויעקבני זה פעמים היינו ב' תשובות הנ"ל.

et les trois premières [Séfirot] correspondent à la Nechama. Ainsi, les deux premières techouvot, celles de Néfech et de Roua'h, sont du niveau de Yaakov ; c'est là le sens de « Il m'a supplanté (vaya'akveini) ces deux fois » : il s'agit des deux techouvot mentionnées précédemment.

29 ונק' אוהליך אהל הוא בחינת מקיף כי ע"י המצות נמשכים מקיפים אבל עדיין אין מתלבש בתוכו בבחינת פנימיות ממש שלהיות ההמשכה בפנימיות ממש הוא ע"י התורה.

Et elles sont appelées « tes tentes » : une tente est un niveau de lumière englobante (makif), car les mitzvot attirent des lumières englobantes, mais celle-ci n'est pas encore revêtue en lui à proprement parler dans la dimension intérieure (pnimiyout) ; car l'attraction vers l'intériorité véritable s'accomplit par la Torah.

וכנודע מענין קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שע"י המצות נעשה בחי' קדושין שהוא רק המשכת אור מקיף מבחי' סוכ"ע וכמו טבעת קדושין כו'

Comme on le sait au sujet de « Sanctifie-nous par Tes mitsvot et donne-nous notre part dans Ta Torah » : par les mitsvot se réalise le niveau des kiddouchin (fiançailles), qui consiste seulement à attirer une lumière englobante depuis le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), à l'image de l'anneau de fiançailles, etc. ;

וע"י התורה הוא ההמשכה בבחינת פנימית ביום חתונתו זו מתן תורה המשכת טפת ח"ע [חכמה עילאה] כו'.

et par la Torah, l'attraction s'opère dans la dimension intérieure : « au jour de ses noces », c'est le don de la Torah, l'attraction de la goutte de la 'Hokhma supérieure (Hokhma Ila'a), etc.

30 והנה ע"י סור מרע נמשך שיהי' [שיהיה] בחינת אלקינו וע"י ועשה טוב בחינת גילוי שם הוי'.

Or, par « écarte-toi du mal », il est attiré que se manifeste le niveau de « notre D.ieu », et par « fais le bien », le niveau de la révélation du Nom Havaya.

אכן גילוי זה בבחי' מקיף ואוהל. וזהו ויעקב איש תם יושב אוהלים היינו ב' אוהלים הנ"ל דהמשכת דהוי' אלקינו כו'.

Cependant, cette révélation est au niveau d'une lumière englobante (makif) et d'une tente. C'est le sens de : « Yaakov était un homme intègre, qui demeurait sous des tentes » : il s'agit des deux tentes mentionnées plus haut, par lesquelles est attiré « Havaya, notre D.ieu », etc.

ופי' מה טובו היינו כשהוא בבחינת מ"ה [שם מ"ה] וביטול ואינו נראה ליש. וכמ"ש והצנע לכת עם אלקיך

Le sens de « Comme tes tentes sont belles » est le suivant : lorsqu'il se trouve au niveau de mah (« quoi ») et dans l'annulation de soi (bitoul), sans se présenter comme une entité, comme il est écrit : « Marche humblement avec ton D.ieu »,

אזי הם טובו כדכתיב כי טוב ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כי טוב לגנוז, היינו בחינת והצנע לכת כו' alors elles sont belles, comme il est écrit : « car c'était bon » ; nos Sages, de mémoire bénie, ont enseigné : « bon à cacher ». Il s'agit du niveau de « marche humblement », etc.

(וכמ"ש במ"א שהחסדים המכוסים הוא בחינת עץ החיים ומהחזה ולמטה ששם התגלות נקי עה"ד [עץ הדעת] כו' ועמ"ש בביאור דאלה מסעי בענין מ"ב מסעות כו') ועמ"ש בד"ה יכל הוא בענין אבי כל יושב אהל כו'.

(Comme il est expliqué ailleurs, les 'Hassadim couverts correspondent au niveau de l'Arbre de Vie, tandis que la région située au-dessous de la poitrine, où il y a révélation, est appelée l'Arbre de la Connaissance, etc. ; voir aussi ce qui est écrit dans l'explication de «Voici les étapes», au sujet des quarante-deux étapes, etc.) Voir également ce qui est écrit dans le discours commençant par «Yaval fut», au sujet de «père de tous ceux qui demeurent sous des tentes», etc.

משכנותיך ישראל. פ"י שבבחינת ישראל הוא שוכן בבחי' פנימית ממש ולא בבחי' אהל ומקיף לבד.

«Tes demeures, Israël»: cela signifie qu'au niveau d'Israël, Il réside véritablement dans la dimension intérieure, et non pas seulement au niveau d'une tente et d'une lumière englobante.

והיינו ע"י עסק התורה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] משחרב בהמ"ק [בית המקדש] אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א [ד"א אמות] של הלכה. נמצא שהתורה היא בחינת השראה פנימית כמו ושכנתי בתוכם.

Cela se réalise par l'étude de la Torah, comme l'ont enseigné nos Sages, de mémoire bénie: «Depuis la destruction du Temple, le Saint béni soit-Il n'a dans Son monde que les quatre coudées de la halakha.» Il s'ensuit que la Torah est une présence intérieure, comme dans «Je résiderai parmi eux».

31 וזהו ענין ישראל לי ראש שבראש הוא גילוי המוחין. וכללות חיות הנפש בבחינת פנימית. מה שבשאר האברים הוא רק בבחי' מקיף

Et tel est le sens de «Israël, li roch» («une tête pour Moi»): dans la tête se révèle l'intellect (mo'hin), et la force vitale de l'âme dans son ensemble, dans sa dimension intérieure; tandis que dans les autres membres, elle n'est présente qu'au niveau d'une [lumière] englobante,

כמו המחשבה שהיא מאיר גם ברגל שתיכף כשעולה ברצונו ומחשבתו לנענע רגלו תתנענע הרגל וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] שהות כלל.

comme la pensée, qui rayonne également jusque dans le pied: dès que la volonté et la pensée d'une personne s'orientent vers le fait de mouvoir son pied, celui-ci se met en mouvement, sans le moindre délai.

אין זה אלא מפני שהמחשבה מאירה גם ברגל אבל אעפ"כ [אף על פי כן] הארה זו היא רק בבחי' מקיף שאין הרגל משיג מהות המחשבה. אבל בראש ובמוח מאיר המחשבה בבחינת גילוי בפנימית כו'.

Cela tient uniquement au fait que la pensée rayonne également jusque dans le pied ; néanmoins, cette illumination n'y est qu'au niveau d'une [lumière] englobante, car le pied ne saisit pas l'essence de la pensée. Mais dans la tête et le cerveau, la pensée rayonne au niveau d'une révélation intérieure, etc.

32 ועדיין נקי יעקב יו"ד עקב שע"י המעשה מאיר אור הסוכ"ע בבחינת מקיף. אבל ישראל לי ראש ע"י עסק התורה מאיר ומתגלה אור הסוכ"ע בבחי' פנימיות ממש כו'.

De même, il est appelé Yaakov, yod-akev, car, par l'action, la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) brille au niveau d'une lumière englobante [makif] ; mais [pour] Israël, li roch, par l'étude de la Torah, la lumière de sovev kol almin brille et se révèle véritablement au niveau de la dimension intérieure, etc.

וזהו ולא יקרא עוד כו' כי שרית עם אלקים פי' שהוא משתרר על שם אלקים ע"ד ותגזר אומר ויקם כו' כנזכר הענין בזח"ג [בזהר חלק ג] בהר (דק"י ע"ב).

Et c'est là le sens de «[On ne t']appellera plus», etc., «car tu as lutté (sarita) avec Elokim» : il règne sur le Nom Elokim, comme dans «Tu décréteras, et cela s'accomplira», etc., ainsi qu'il est question de cela dans le Zohar, partie III, Behar (110b).

והיינו כי שם אלקים הוא בחינת מגן לשם הוי' וע"י העסק בתורה גורם שלא יהי' [יהיה] חלל ומסך מבדיל

C'est parce que le Nom Elokim est le niveau d'un bouclier pour le Nom Havaya, et que, par l'étude de la Torah, on fait en sorte qu'il n'y ait ni intervalle ni écran séparateur ;

כי כל העוסק בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו' וע"כ הוא בבחינת כי שרית כו'.

car quiconque s'adonne à la Torah, le Saint béni soit-Il lit et étudie en face de lui, etc. ; c'est pourquoi il se trouve au niveau de «car tu as lutté», etc.

אך עיקר פ"י ההפרש בין אוהליך למשכנותיך הוא עפמ"ש [על פי מה שכתוב] ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן אשר המשכן הוא עשר יריעות שש משזר תכלת וארגמן כו' שש הוא ענין ששה מדות שמהם נמשך כשר ופסול כו'.

Mais l'explication essentielle de la différence entre «tes tentes» et «tes demeures» s'éclaire à partir de ce qui est écrit: «Tu feras des tentures de poil de chèvre pour servir de tente au-dessus du Michkan (Tabernacle)»; le Michkan lui-même, en revanche, est constitué de dix tentures de «lin fin retors (chèche), de bleu et de pourpre», etc. Chèche («six») désigne les six attributs, desquels découlent les catégories «apte et inapte», etc.

וזהו ג"כ ענין הגוונין וכמ"ש מזה בזח"ב [בזהר חלק ב'] (תרומה קל"ט א') וזהו ענין התורה ותולעת שני שאין כחו אלא בפיו כו'. וזהו ענין משכנותיך ישראל.

C'est aussi là le sens des couleurs, comme il est écrit à ce sujet dans le Zohar, partie II (Terouma 139a). C'est là également le sens de la Torah et du «cramoisi (tola'at chani)», [le ver] dont la force réside uniquement dans sa bouche, etc. Et c'est là le sens de «tes demeures, Israël».

אך ענין יריעות עזים שהם הנקי אהל. הענין כי הם מהבירורים שמתבררים מק"נ [מקליפת נוגה] ע"י סור מרע ועשה טוב שהם השני תשובות הראשונות.

Quant aux tentures de poil de chèvre, appelées «tente», elles proviennent des éléments affinés (birourim) extraits de la kelipa de Nogah par «écarte-toi du mal» et «fais le bien», qui sont les deux premières techouvot.

כי הנה כתיב ועשו אחי איש שעיר שמבחינת שערות העזים יונקים החיצונים. אבל ביעקב כתיב ואנכי איש חלק. חלק הוי' עמו כנ"ל.

Car il est écrit: «Essav, mon frère, est un homme velu»; les forces extérieures puisent en effet leur nourriture dans le niveau du poil de chèvre. Mais au sujet de Yaakov, il est écrit: «Et moi, je suis un homme lisse (chalak)»: «La part (chelek) de Havaya, c'est Son peuple», comme indiqué plus haut.

אמנם ע"י הבירורים בסור מרע ועשה טוב מברר מבחינת שערות העזים כמ"ש ואת עורות גדיי העזים הלבשה על ידיו כו'

Cependant, par les raffinements accomplis en «s'écarter du mal» et «faire le bien», il raffine ce qui relève du niveau des poils de chèvres, comme il est écrit: «Elle mit sur ses mains les peaux des chevreaux», etc. ;

והיינו ג"כ שמהם נעשה הגנה להיות לאהל ומגין על המשכן שהוא בחינת תורה להגן עליו מן החיצונים ולדחותן.

et c'est aussi ainsi qu'une protection est constituée à partir d'eux, pour former une tente protégeant le Michkan, qui est le niveau de la Torah, afin de le garder des forces extérieures et de les repousser.

וכמ"ש בגמרא פ"ב דיבמות (דק"ו ע"א) רבה דעסיק בתורה חי מ' שנין אב"י דעסיק בתורה ובגמ"ש [ובגמילות חסדים] חי שתין שנין.

Comme il est écrit dans la Guemara, chapitre 12 de Yevamos (106a) : « Rabbah, qui s'adonnait à la Torah, vécut quarante ans ; Abaye, qui s'adonnait à la Torah et aux actes de bonté (guemilout hasadim), vécut soixante ans. »

ועד"ז ג"כ הבעלי עסקים מגינים על הת"ח [התלמיד חכם / התלמידי חכמים] כו' שמתפרנסים על ידן כו' ועמ"ש במ"א בפ"י שערך כעדר העזים שגלשו כו'.

De même, les hommes d'affaires protègent les érudits en Torah, etc., lesquels sont entretenus grâce à eux, etc. Voyez aussi ce qui est écrit ailleurs sur le sens de « Tes cheveux sont comme un troupeau de chèvres qui dévalent », etc.

ועיין מענין ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן בזח"ב [בוהר חלק ב'] תרומה (דק"ס ע"א) פקודי (דרל"ג ב').

Voyez aussi, au sujet de « Tu feras des tentures de poils de chèvres pour une tente au-dessus du Michkan », le Zohar, partie II, Terumah (160a), Pekudei (233b).

(ועוד י"ל [יש לומר] בענין אוהליך ע"פ מ"ש ברבות סדר נשא פ"ב קרוב לסופה מה טובו אוהליך יעקב זה אוהל מועד שבמדבר ושבשילה ובנוב וגבעון. משמע אבל משכנותיך ישראל היינו בהמ"ק [בית המקדש] שבירושלים.

(On peut encore expliquer le sujet de « tes tentes » d'après ce qui est écrit dans Midrash Rabbah, Seder Naso, section 12, vers la fin : « “Comme sont bonnes tes tentes, Yaakov” : c'est la Tente de la Rencontre dans le désert, ainsi qu'à Shiloh, à Nov et à Givon. » Cela laisse entendre que « tes demeures, Israël » désigne le Temple de Jérusalem.

והענין כי האהל מועד נק' דירת עראי של הקב"ה אבל המקדש שבירושלים היה דירת קבע וכמ"ש מזה בד"ה ויגש אליו יהודה. ועיין זח"ב [זהר חלק ב'] (תרומה) (קס"ד ב') פקודי (דרמ"א א').

L'explication est que la Tente de la Rencontre est appelée la demeure temporaire du Saint béni soit-Il, tandis que le Sanctuaire de Jérusalem était une demeure permanente, comme il est écrit à ce sujet dans le discours commençant par « Yehouda s'approcha de lui ». Voyez aussi le Zohar, partie II, Terumah) (164b), Pekudei (241a).

ובע"ח [ובעץ חיים] שער מיעוט הירח פ"ב [פרק ב'] וכך הוא בחינת יעקב ובחינת ישראל כי בעלי עסקים נק' יעקב וכשהם קובעים עתים לתורה נק' דירת עראי.

Et dans Etz Chaim, Sha'ar Mi'ut HaYareach (la diminution de la lune), chapitre 2. Il en va de même du niveau de Yaakov et du niveau d'Israël : les hommes d'affaires sont appelés Yaakov, et, lorsqu'ils fixent des moments pour l'étude de la Torah, cela est appelé une demeure temporaire ;

אבל ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] שעוסקים תמיד בתורה בקביעות נק' תורתם דירת קבע וזהו ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל שבחינת התורה עצמה

Mais les sages de la Torah, qui s'adonnent constamment à la Torah et en font une pratique régulière, ont une Torah qui est appelée une demeure permanente. C'est le sens de : « Il établit un témoignage en Yaakov et plaça une Torah en Yisrael » : car le niveau de la Torah elle-même,

שהיא חכמה עילאה הנקרא היכלא עילאה דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] שאור א"ס ב"ה שורה שם בתמידות הוא מתגלה בבחינת ישראל

qui est la 'Hokhma supérieure (Chochmah Ila'ah), appelée le palais supérieur du Saint béni soit-Il, où la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, réside constamment, se révèle au niveau de Yisrael ;

אבל בחינת עדות אינו רק הארה מבחינת חכמה עילאה כענין נובלות חכמה הוא נמשך בבחינת יעקב ולכן נק' דירת עראי.

mais le niveau du « témoignage » n'est qu'un rayonnement du niveau de la 'Hokhma supérieure, comme dans le cas des « fruits tombés de la sagesse » (novlos) ; il est attiré au niveau de Yaakov et, par conséquent, est appelé une demeure temporaire.

33 ועמ"ש סדי"ה רני ושמחי מענין עדות ותורה וסדי"ה תורה צוה ועמ"ש סדי"ה וזאת המצוה שהתורה נק'

גי"כ בית כמ"ש א"ת [אל תקרי] בניך

Et voyez ce qui est écrit à la fin du discours qui commence par «Chante et réjouis-toi», au sujet du témoignage et de la Torah, ainsi qu'à la fin du discours qui commence par «La Torah que Moché a ordonnée»; voyez aussi ce qui est écrit à la fin du discours qui commence par «Et voici le commandement»: la Torah est également appelée une maison, comme il est écrit: «Ne lis pas "tes enfants" (banayich),

אלא בוניך ואיתא בע"ה [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג'] שי"ל [שיש לומר] דאהלים הוא הממוצע בין לבוש לבית ע"ש ועד"ז כשקובעים רק עתים לתורה נק' אוהל שהוא ממוצע בין בחי' מקיף דלבוש לבחי' מקיף עליון דבית.

mais "tes bâtisseurs" (bonayich).» Et l'on trouve dans Etz Chaim, Sha'ar 41, chapitre 3, qu'on peut dire que les tentes constituent l'intermédiaire entre un vêtement et une maison. Voyez là-bas. De même, lorsqu'on ne fixe que des moments [réguliers] pour l'étude de la Torah, cela est appelé une tente, qui constitue l'intermédiaire entre le niveau de la lumière englobante (makif) d'un vêtement et le niveau de la lumière englobante supérieure d'une maison.

אבל כשעוסק בתורה בקביעות נקרא בוניך. וזהו אוהל ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב (בתלים סי' פ"ז

[פרק ז']) וארז"ל [ואמר רבותינו זכרונם לברכה] (פ"ק [פרק קמא] דברכות דף ח' ע"א)

Mais lorsqu'on s'occupe de la Torah de manière constante, on est appelé «tes bâtisseurs». C'est le sens de: «Havaya aime les portes de Tsion plus que toutes les demeures de Yaakov» (Psaumes, chapitre 87). Et nos Sages, de mémoire bénie, ont dit (premier chapitre de Berachos, page 8a):

אוהל ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות. והיינו ע"ד יתרון בחי' משכנותיך דישראל על בחי' אוהליך דיעקב.

«Havaya aime les portes qui se distinguent (metzuyananim) par la halakha plus que les synagogues et les maisons d'étude.» Cela correspond à l'avantage du niveau de «tes demeures» de Yisrael sur le niveau de «tes tentes» de Yaakov.

וכמ"ש מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל והוא כענין עדות ותורה. ועיין מענין מגיד דבריו

כו' ברכות סדר בא (פ"ט [פרק ט"ו / פרשה ט"ז] ופרשה י"ט) משפטים (פ"ל).

Comme il est écrit: «Il annonce Ses paroles à Yaakov, Ses lois et Ses jugements à Yisrael»; cela correspond à la notion de témoignage et de Torah. Voyez aussi ce qui concerne «Il annonce Ses paroles», etc., dans Midrash Rabbah, Seder Bo (section 15 et section 19), Mishpatim (section 30).

גם יש לומר ע"ד שנתבאר בד"ה הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל שבח"י הצמיחה שלעתיד זהו בח"י ישראל וכך התגלות פנימיות התורה שהיא פנימית ועצמות חכמה עילאה יהיה לעתיד:

On peut également l'expliquer dans le sens de ce qui est développé dans le discours qui commence par «Ceux qui viennent prendront racine, Yaakov; Yisrael bourgeonnera et fleurira»: le niveau de l'épanouissement futur est celui de Yisrael. De même, la révélation de la dimension intérieure de la Torah (pnimiyout), qui est la dimension intérieure et l'essence de la 'Hokhma supérieure ('Hokhma Ila'a), aura lieu dans l'avenir.

34 ו נחזור לענין שלשה בח"י תשובה דלכאורה הרי לא מצינו בספרים רק שני בח"י תשובה היינו תשובה תתאה ותשובה עילאה.

6. Revenons à la question des trois niveaux de techouva. Car, à première vue, nous ne trouvons dans les livres que deux niveaux de techouva : la techouva inférieure (techouva tata'a) et la techouva supérieure (techouva ila'a).

כי תשובה היינו תשובה ה' ויש ה' תתאה ה' עילאה והן ב' תשובות הנ"ל. וכמ"ש בר"ח [בראשית חכמה] שער התשובה פ"ב [פרק ב'].

Car techouva signifie tachouv hé (« que le hé revienne ») ; il y a un hé inférieur et un hé supérieur, qui correspondent aux deux techouvot mentionnées. C'est ce qui est écrit dans Reishis Chochmah, Sha'ar HaTeshuvah, chapitre 2.

אך הענין הוא ע"פ מאמר הזח"ב [הזהר חלק ב'] משפטים (דק"ו סע"ב [סוף עמוד ב]) שהובא בר"ח שם וז"ל [וזה לשונן] וכיון דאחיד באילנא דחיי כדין אקרי בעל תשובה

Mais l'explication repose sur un enseignement du Zohar, partie II, Mishpatim (fin de 106b), cité dans Reishis Chochmah à cet endroit. En voici les termes : « Dès lors qu'il s'attache à l'Arbre de Vie, il est alors appelé ba'al techouva,

דהא כנס"י [כנסת ישראל] תשובה אוף הכי אקרי ואיהו בעל תשובה אקרי. וקדמאי אמרו בעל תשובה ממש.

car l'Assemblée d'Israël (Knesses Yisrael) est elle aussi appelée techouva, et lui est appelé le ba'al de la techouva. Les Anciens ont dit : « ba'al techouva », au sens propre.

ועי'ד אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד במקום שבעלי תשובה עומדים עכ"ל [עד כאן לשוננו], ופי' במק"מ [במקדש מלך] שם בענין כדן אקרי בעל תשובה פי' כיון שהוא אחוז בזעיר לכך נק' בחי' בעל היינו משפיע לבחי' ה' תתאה.

C'est pourquoi même les justes parfaits ne peuvent se tenir à la place où se tiennent les ba'alei techouva. » Fin de la citation. Et le Mikdash Melech explique à cet endroit, au sujet des mots « il est alors appelé ba'al techouva » : puisqu'il s'attache à Zeir Anpin, il est donc appelé le niveau du ba'al, c'est-à-dire celui qui donne au niveau du hé inférieur.

35 וז"ש [וזהו שכתוב] דהא כנס"י [כנסת ישראל] שהיא המלי תשובה אוף הכי אקרי ור"ל [ורוצה לומר] שנק' גי'כ תשובה כמו הבינה שהיא ה' עילאה והיא ה' תתאה.

Et c'est ce qu'il est dit : « Car l'Assemblée d'Israël », qui est Mal'hout (souveraineté), « est elle aussi appelée techouva » ; c'est-à-dire qu'elle aussi est appelée techouva, comme Bina (compréhension), qui est le hé supérieur ; et elle est le hé inférieur.

ומאחר שהבעל תשובה אחוז בעה"ח [בעץ החיים] שהוא ז"א ע"כ נק' בעל תשובה ר"ל [רוצה לומר] שהוא גורם המשכה עליונה בבחי' מלי' והיינו המשכה מסוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] ע"י ועשה טוב.

Et puisque le baal techouva s'attache à l'Arbre de Vie, qui est Zeir Anpin (les attributs émotionnels), il est donc appelé baal techouva : c'est-à-dire qu'il provoque un déversement supérieur dans le niveau de Mal'hout, autrement dit un déversement du sovev kol almin dans le mema-lé kol almin, par « et fais le bien ».

36 ולכן נק' בעל ממש משפיע לתשובה זו כו'. הרי מובן איך בבחינת תשובה תתאה שהוא ענין תשוב ה' תתאה יש שני מדריגות והיינו התשובה דסור מרע והתשובה דועשה טוב.

C'est pourquoi il est appelé baal au sens propre : celui qui influe sur cette techouva, etc. On comprend ainsi comment, au niveau de la techouva inférieure, qui consiste en « le hé inférieur revient », il existe deux degrés : la techouva de « s'écarter du mal » et celle de « faire le bien ».

שע"י סור מרע גורם שתשוב ה' תתאה לגבי ו' דהיינו שע"י העוונות גורם התלבשות ה' תתאה בנוגה כמשי"ל [כמה שכתוב לעיל] בענין ובפשעכם שולחה אמכם כו'.

Car, par « s'écarter du mal », on fait revenir le hé inférieur vers le vav ; autrement dit, les fautes entraînent l'enclenchement du hé inférieur dans Nogah, comme cela a été expliqué plus haut à propos de « À cause de vos transgressions, votre mère a été renvoyée », etc.

אמנם ע"י סור מרע ניתקן בחינה זו וכמ"ש ברי"ח שם ויובן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] לקמן בענין הוי' צלך כו'.

Cependant, par « s'écarter du mal », ce niveau est réparé, comme il est écrit dans le Reishit 'Hokhma, à cet endroit ; et cela se comprendra à la lumière de ce qui est écrit plus loin à propos de « Havaya est ton ombre », etc.

אך כדי שיומשך בה המשכת תוספת אור מא"ס ב"ה ממש מבחינת סוכ"ע זהו ע"י ועשה טוב שע"י ממשיך מלמעלה למטה.

Mais, pour qu'un supplément de lumière soit attiré en lui depuis l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, Lui-même, depuis le niveau de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin), cela se réalise par « faire le bien », car c'est ainsi que l'on attire de haut en bas.

37 וע"ז מורה הוי"ו דשם הוי' שנק' עץ החיים ואזי נק' בעל תשובה לפי שגורם יחוד בחי' ו"ה

C'est à cela que renvoie le vav du Nom Havaya, appelé l'Arbre de Vie ; alors il est appelé baal techouva, parce qu'il provoque l'union du niveau de vav-hé,

שהוא יחוד סובב וממלא והתשובה הג' זהו ענין תשוב ה' עילאה והוא למעלה מבחי' סוכ"ע. כי הבינה נק' לפני הוי' שהיא למעלה מבחי' ז"א הנק' הוי' סוכ"ע כו'.

qui est l'union de sovev et memalé. La troisième techouva est le retour du hé supérieur ; elle se situe au-dessus du niveau de sovev kol almin. Car Bina est appelée « avant Havaya », puisqu'elle se situe au-dessus du niveau de Zeir Anpin, appelé Havaya, sovev kol almin, etc.

38 וגם כי התגלות עתיק הוא בבינה והנה נודע מהאריז"ל [מהארי"ז זכרנו לברכה] דיחוד ו"ה הוא ע"י תומ"צ

[תורה ומצות] אכן יחוד י"ה זהו דוקא ע"י מס"נ [מסירות נפש] ולכן תשובה זו הוא למעלה מבחינת ועשה טוב כו'.

Et aussi, parce que la révélation d'Atik se trouve en Bina. Or, il est connu d'après l'Arizal, de mémoire bénie, que l'union de Vav-Hé s'accomplit par la Torah et les mitsvot, tandis que l'union de Youd-Hé s'accomplit précisément par le sacrifice de soi (messirout néfesh) ; cette techouva se situe donc au-delà du niveau de « fais le bien », etc.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] מבואר כאן שתשובה זו הוא ע"י התורה כי התורה מחו"ב [מחכמה ובינה] נפקת דהיינו שהיא מוחין דאבא כו'.

Et pourtant, il est expliqué ici que cette techouva s'accomplit par la Torah, car « la Torah procède de 'Hokhma et de Bina », c'est-à-dire qu'elle est l'intellect (mo'hin) d'Abba, etc.

39 ולפי האמת יש בתשובה עילאה זו ג"כ ב' בחינות שבתשובה תתאה. היינו הא' תשובה הי' עילאה לגבי יו"ד הב' כשנקי בעל תשובה

Et, à vrai dire, dans cette techouva supérieure aussi, il y a les deux niveaux [que l'on trouve] dans la techouva inférieure : le premier, « le hé supérieur revient » au youd ; le second, lorsqu'on est appelé baal techouva ;

והיינו מה שאמרו וקדמאי אמרו בעל תשובה ממש ופ"י במק"מ [במקדש מלך] שהוא עולה לאבא ונקרא משפיע לבחי' הבינה.

et c'est ce qu'ils ont dit : « Les premiers ont dit : baal techouva au sens propre » ; et le Mikdash Melekh explique qu'il s'élève vers Abba et est appelé celui qui prodigue à l'aspect de Bina.

40 וזהו כמ"ש במ"א בפ"י תשובה תשובה הי' במילוי יו"ד שהוא ענין ממעמקים קראתיך ב' עומקים כו'

Et c'est ce qui est expliqué ailleurs au sujet de la techouva : « que le ה revienne », le ה étant écrit avec un י, ce qui correspond à « Des profondeurs, je T'ai appelé » : deux profondeurs, etc. ;

היינו בינה לבא הוא בחי' פנימיות הלב ובחי' חכמה המאירה בפנימיות הלב והיא תעלומות לבו גם י"ל [יש לומר] שבי' עומקים אלו היינו בינה היא אהבה רבה למס"נ [למסירות נפש] באחד וחכמה עילאה היא יראה עילאה כו'.

c'est-à-dire que « Bina est le cœur », ce qui désigne l'aspect intérieur du cœur, ainsi que le niveau de 'Hokhma qui illumine l'intériorité du cœur, laquelle constitue « les profondeurs cachées de son cœur ». On peut aussi dire que ces deux profondeurs sont les suivantes : Bina est le grand amour (ahava rabba), qui conduit au sacrifice de soi dans [la proclamation de] « Un », et la 'Hokhma supérieure est la crainte supérieure (yira ila'a), etc.

41 ואעפ"כ [ואף על פי כן] אמר כאן רק שלשה מדרגות בתשובה כי או"א [אבא ואימא] הן תרין ריעין דלא מתפרשין ע"כ הם שניהם מדרגה אחת בכלל.

Et pourtant, il n'a mentionné ici que trois niveaux de techouva (retour), car Abba et Imma ('Hokhma et Bina) sont « deux compagnons qui ne se séparent jamais » ; par conséquent, tous deux constituent, en général, un seul niveau.

והנה מבואר למעלה דג' תשובות אלו נרמזים בג' אותיות בכר ובח"י זו הרביעית נרמז בכללות תיבת בכר שרומז בחכמה עילאה שנקרא בכר ראשית הגילוי וכמ"ש בזח"א [בזהר חלק א] בראשית (ד"ג ע"ב)

Or, il a été expliqué plus haut que ces trois techouvot sont suggérées par les trois lettres de bechor ; et ce quatrième niveau est suggéré par le mot bechor dans son ensemble, qui renvoie à la 'Hokhma supérieure ('Hokhma Ila'a), appelée bechor (premier-né), le commencement de la révélation, comme il est écrit dans le Zohar, partie I, Bereishit (13b) :

קדש לי כל בכר דא יו"ד דאיהו קדש בוכרא דכל קודשין עילאין ובפ' ואתחנן (דרס"ב א').

« “Consacre-Moi tout premier-né” : c'est le youd, qui est saint, le premier-né de toutes les choses saintes supérieures » ; et dans la paracha Va'et'hanan (262a).

וענין ב' בחינות אלו למעלה היינו כי תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד זהו מלמטה למעלה ואח"כ כשנקרא בעל תשובה היינו כשנמשך מלמעלה למטה מבחינת ע"ק [עתיקא קדישא] לאבא ומאבא לאימא.

La signification de ces deux niveaux supérieurs est la suivante : « le hé supérieur revient » au youd, et cela s'effectue de bas en haut ; ensuite, lorsqu'on est appelé ba'al techouva, c'est-à-dire lorsque l'influx est attiré de haut en bas, du niveau d'Atika Kadicha (le Saint Ancien) vers Abba, puis d'Abba vers Imma.

ועד"ז נתבאר בזח"ג [בזהר חלק ג] ויקרא (דט"ז ע"א) ע"פ ישוב ירחמנו מאן ישוב ע"ק [עתיקא קדישא] לאתגליא כו'

Dans le même esprit, le Zohar, partie III, Vayikra (16a), explique, à propos de « Il aura de nouveau compassion de nous (yashouv yerachamenou) » : « Qui reviendra ? Atika Kadicha reviendra pour être révélée », etc.,

בז"א והוא ענין ההמשכה מלמעלה למטה. ועמ"ש סד"ה כי תשמע בענין לעשות הישר בעיני ה'.

dans Zeir Anpin (les attributs émotionnels) ; c'est là le processus de l'influx attiré de haut en bas. Voyez aussi ce qui est écrit à la fin du discours commençant par « Lorsque tu écouteras », à propos de « faire ce qui est droit aux yeux de Havaya ».

וזהו ענין פטר כל רחם וכדפי' בזח"א [בזהר חלק א] בראשית (די"ג סע"ב [סוף עמוד ב]) פטר כל רחם בההיא שביל דקיק דנחת מן יו"ד דאיהו אפתח רחמא למעבד פירין כו'.

C'est là le sens de « ce qui ouvre toute matrice », comme l'explique le Zohar, partie I, Bereishit (fin de 13b) : « "Ce qui ouvre toute matrice" : par ce sentier ténu qui descend du youd, lequel a ouvert la matrice afin de produire des fruits », etc.

וזה יתבאר ממ"ש בד"ה לך של להיות הגילוי למטה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] בא לזה כח מע"ק [מעתיקא קדישא] מקוצי של יו"ד לקוץ התחתון וממנו לה' עילאה כו' להיות אתפריעו כל נהורין כו'.

Cela s'éclairera à partir de ce qui est écrit dans le discours commençant par « Va pour toi » : pour que la révélation descende au-dessous du niveau de la 'Hokhma supérieure, la force nécessaire provient d'Atika Kadicha, depuis la pointe du youd, vers sa pointe inférieure, puis de celle-ci vers le hé supérieur, etc., afin que « toutes les lumières soient dévoilées », etc.

גם ע"ד ואני אפתח לך תרעין עילאין כו' וכפתחו של אולם כו' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שלמעלה מאתעדל"ת [מאתערותא דלתתא] בחי' את ברכתי כו' שהיא בחי' מטל השמים שהטל הוא אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מבחי' שאין אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] מגעת שם.

De même, selon le sens de « J'ouvrirai pour toi les portes supérieures », etc., et de « comme l'ouverture de la Salle », etc. : un éveil d'en haut qui dépasse l'éveil d'en bas, le niveau de « Ma bénédiction », etc., qui est le niveau de « la rosée des cieux » ; car la rosée est un éveil d'en haut, provenant d'un niveau que l'éveil d'en bas n'atteint pas.

42 ועמ"ש במ"א בענין פותח את ידיך בד"ה כי ההרים ימושו ובד"ה יחיינו מיומים ומ"ש בענין פי' מפתחות הפנימיות בד"ה כי תשמע הנ"ל.

Et voir ce qui est écrit ailleurs au sujet de « Tu ouvres Ta main », dans le discours qui commence par « Car les montagnes s'éloigneront » et dans celui qui commence par « Il nous fera revivre après deux jours » ; ainsi que ce qui est écrit au sujet du sens des « clés intérieures », dans le discours qui commence par « Quand tu écouteras », mentionné plus haut.

והיינו ע"י שבתחלה קדש לי כל בכר כענין פתחי לי כו' אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] המעורר אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] כו'

Et cela se réalise d'abord par « Consacre-Moi tout premier-né », selon le principe de « Ouvre-moi », etc. : un éveil d'en bas qui suscite un éveil d'en haut, etc.,

באדם ובבהמה בחינת זרע אדם וזרע בהמה כמ"ש בד"ה ואלה המשפטים גם כמ"ש והיה הבן הבכור לשניאה.

«parmi l'homme et parmi la bête»: le niveau de «la semence de l'homme et la semence de la bête», comme il est écrit dans le discours qui commence par «Et voici les jugements»; ainsi que dans ce qui est écrit: «Et le fils premier-né est celui de la femme haïe.»

(ועיין מענין קדש לי כל בכר ברבות ס"פ בא ובשה"ש [ובשיר השירים] ס"פ מה יפו פעמיך. ובקהלת בפסוק מה יתרון העושה. ועמ"ש מענין לידה בד"ה וארא אל אברהם ומשם יובן ג"כ ענין פטר כל רחם):

(Et voir au sujet de «Consacre-Moi tout premier-né» dans Midrash Rabbah, à la fin de Parshas Bo, et dans [Midrash Rabbah sur] Shir HaShirim, à la fin du [passage sur] «Que tes pas sont beaux»; et dans Koheles, sur le verset «Quel avantage a celui qui travaille». Et voir ce qui est écrit au sujet de la naissance dans le discours qui commence par «Je suis apparu à Avraham»; on comprendra aussi de là le sens de «ce qui ouvre toute matrice».)

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/balak/5/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak